

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ГОНЧАРУК ДАРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри
підприємництва, корпоративної і
просторової економіки,
канд. екон. наук, доцент
Олександр ТРЕГУБОВ
«__» _____ 2024 р.

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА ЗАСОБАМИ
ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ**

(на прикладі ТОВ «Радивилівський елеватор»)

Спеціальність 051 Економіка

Економіка підприємства

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
Вікторія КЛОЧКОВСЬКА, доцент кафедри
підприємництва, корпоративної і
просторової економіки
канд. екон. наук, доцент

(підпис)

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали/за шкалою ЕКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Гончарук Д.О. Управління фінансовим станом підприємства засобами фінансової діагностики (на прикладі ТОВ «Радивилівський елеватор»). Спеціальність 051 Менеджмент. Освітня програма «Економіка підприємства». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2024.

Кваліфікаційна (магістерська) робота присвячена дослідженню фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор» та розробці пропозицій оптимізації витрат шляхом впровадження нових підходів до проведення діагностики.

У першому розділі визначено сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. У другому розділі надано загальну характеристику ТОВ «Радивилівський елеватор», досліджено фінансово-економічні показники діяльності підприємства, проведено діагностику фінансового стану підприємства. У третьому розділі за допомогою використання математичних методів та моделей в прогнозуванні показників фінансового стану підприємства визначена необхідність змін в управлінні фінансовим станом підприємством. Запропоновано впровадження ERP-систем для фінансової діагностики ТОВ «Радивилівський елеватор».

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова діагностика, фінансова діяльність, оптимізація.

87 с., 20 табл., 17 рис., 56 джерел.

ABSTRACT

Honcharuk D. Managing the financial condition of the enterprise using financial diagnostics (using the example of LLC «Radyvylivsky Elevator»). Specialty 051 Economics. Educational program «Enterprise Economics». Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia 2024.

The qualification (master's) work is devoted to the study of the financial condition of LLC "Radyvylivsky Elevator" and the development of proposals for optimizing costs by implementing new approaches to diagnostics.

The first section defines the essence, tasks and stages of managing the financial condition of the enterprise. The second section provides a general description of LLC "Radyvylivsky Elevator", examines the financial and economic indicators of the enterprise's activities, and conducts diagnostics of the financial condition of the enterprise. In the third section, using mathematical methods and models in predicting the indicators of the financial condition of the enterprise, the need for changes in the management of the financial condition of the enterprise is determined. The implementation of ERP systems for financial diagnostics of LLC «Radyvylivsky Elevator» is proposed.

Keywords: financial condition, financial diagnostics, financial activity, optimization.

87 pp., 20 tables, 17 fig., 56 sources

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства	8
1.2. Діагностика фінансового стану підприємства: сутність, підходи, методи та основні завдання	14
1.3. Інформаційне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ Радивилівський елеватор».....	31
2.2. Дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства	36
2.3. Діагностика фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор»	41
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ІНСТРУМЕНТАМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ	54
3.1. Виявлення резервів покращення основних показників фінансового стану підприємства	54
3.2. Використання математичних методів та моделей в прогнозуванні показників фінансового стану підприємства	59
3.3. Вдосконалення фінансової діагностики шляхом застосування сучасних цифрових рішень	70
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТОК.....	88

ВСТУП

Актуальність дослідження. Фінансовий стан – найважливіша риса економічної діяльності підприємства. Вона оцінює конкурентоспроможність, потенціал компанії у співпраці з іншими партнерами, а також оцінює здатність компанії погасити боргові зобов'язання. Діагностика фінансового стану організації є актуальною та дуже важливою проблемою як для окремого підприємства, так і для держави в цілому. Раніше при аналізі ефективності роботи підприємства вся увага приділялася розгляду оборотних коштів. Вводилися різні методи, фонди, ліміти та головним показником виділяли прибуток. Про фінансовий стан організації судили саме за цим показником. При цьому не було необхідності запровадження відповідної форми звітності, спеціального обліку та розкритого економічного аналізу. Нині такий підхід неможливий. В умовах ринкових відносин кожна організація зацікавлена у платоспроможності, можливостях економічного зростання, стабільності, у сучасних та актуальних методах оцінки та аналізу, у розвитку та використанні ефективних заходів щодо просування та покращення своєї діяльності. Підприємству важливо вже не так враховувати рентабельність власного капіталу та активів, розмір прибутку, скільки визначати всю величину отриманого доходу, темп економічного зростання та рівень платоспроможності. Таким чином, все вище сказане підтверджує актуальність обраної теми та затребуваність у її вивченні.

У дослідження тематики управління фінансовим станом підприємства засобами фінансової діагностики присвятили такі закордонні, так і вітчизняні вчені, як Х. Андерсен, Дж. Фостер, Д. Колдуелл, Ч.Хонгрэн, Ч.Хонгрэн, А.Г. Корбутяк, К.М. Москалець, Ю.О. Русіна, Ю.В. Полозук, А.О. Савельєва, В.В. Чепка, Ю.О. Гавриленко.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та практичних аспектів управління фінансовим станом підприємства засобами фінансової діагностики.

Зазначена мета зумовила постановку низки завдань:

- визначити сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства;
- розкрити сутність, підходи, методи та основні завдання діагностики фінансового стану підприємства;
- дослідити інформаційне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства;
- навести загальну характеристику діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор»;
- провести дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства;
- здійснити діагностику фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор»;
- виявити резерви покращення основних показників фінансового стану підприємства;
- використати математичні методи та моделі у прогнозуванні показників фінансового стану підприємства;
- запропонувати шляхи вдосконалення фінансової діагностики шляхом застосування сучасних цифрових рішень.

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовим станом підприємства.

Предмет дослідження є теоретичне та практичне забезпечення управління фінансовим станом підприємства.

При проведенні кваліфікаційного дослідження були використані такі **методи** наукового пізнання як аналіз, синтез, порівняння, абстрагування,

систематизація, графічний метод, метод економіко-математичного моделювання, статистичний метод.

Інформаційною базою даного дослідження є наукові праці та публікації зарубіжних і вітчизняних дослідників з питань управління фінансовим станом підприємства шляхом діагностики, монографії, підручники, наукові статті в періодичних виданнях, матеріали наукових конференцій, дисертаційних досліджень, інтернет-джерела, статистична інформація підприємства.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. За результатами дослідження запропоновані шляхи оптимізації правління фінансовим станом ТОВ «Радивилівський елеватор». Досліджені шляхами фінансового аналізу та економіко-математичного моделювання особливості фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор» є актуальними для розвитку підприємства.

Положення, що виносяться на захист пропозиції покращення фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор» - скорочення дебіторської заборгованості; підвищення ефективності використання оборотних засобів; поліпшення внутрішнього фінансового контролю; вдосконалення фінансового планування та прогнозування поліпшення тактики фінансової політики на підприємстві; вдосконалення стратегії фінансової політики компанії; поліпшення фінансування підприємства за рахунок раціонального використання основних засобів та прискорення оборотності оборотного капіталу за допомогою впровадження ERP-систем.

Структура та обсяг роботи. Структура кваліфікаційної роботи обумовлена метою і завданнями, поставленими і вирішеними в процесі дослідження, складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний зміст роботи складає 81 сторінку машинописного тексту без урахування додатків. Робота містить 20 таблиць, 17 рисунків. Список використаних джерел включає 56 найменувань і викладений на 6 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства

Фінансовий стан організації проявляється у створенні, розподілі та використанні фінансових ресурсів, таких як: кредитів банку, позик, грошових коштів, залучених за реалізовану продукцію (товари, послуги), тимчасово залучених коштів, а також тимчасово вільних коштів спеціальних фондів. Після здійснення переходу підприємств на ринкові умови роботи питання щодо сталого фінансового стану та дослідження заходів щодо його поліпшення став дуже значимим. Актуальність даних питань визначається важливістю створення сприятливих умов функціонування, як окремих організацій, і галузі загалом [14].

Щоб підприємство вижило в умовах ринкової економіки, йому необхідно знати: як розпоряджатися фінансами, яку частку має займати власний капітал, а яку позиковий, яка має бути структура капіталу за джерелами освіти та складом.

Вивчення та аналіз фінансових показників підприємства допомагає визначити рівень його економічної безпеки та передбачає виявлення таких умов та ситуацій, за яких потенційні ризики переростають у реальну загрозу для фінансової безпеки підприємства. Фінансовий стан є головним індикатором здатності господарчого суб'єкта протистояти негативним впливам, оскільки для стабілізації діяльності та забезпечення платоспроможності необхідні фінансові ресурси [23].

Фінансовий стан підприємства є головним критерієм надійності, а також дозволяє оцінити конкурентоспроможність та потенціал підприємства у сфері реалізації його економічних інтересів та інтересів його контрагентів. На підставі цього можна відзначити, що фінансова стійкість підприємства є комплексною характеристикою, що дозволяє зробити висновок про управління фінансовими

ресурсами. Ефективне управління фінансовими ресурсами пов'язане із забезпеченням стабільного розвитку та фінансової безпеки підприємства. Фінансова стійкість підприємства також виступає його здатністю у сфері ведення основних та інших видів діяльності за наявності впливу на нього різного роду ризиків та факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Фінансово стійке підприємство має гарні конкурентні переваги, є платоспроможним, а також може нарощувати свої фінансові результати та добробут власників [8].

Для того щоб підприємство було фінансово стійким, воно має виконувати певні умови. Важливою умовою є наявність платоспроможності, тобто здатності своєчасно погашати свої зобов'язання перед контрагентами. Також ще однією умовою є ведення рентабельної діяльності, яка приносить підприємству прибуток. Для забезпечення платоспроможності та рентабельності у підприємства має бути достатньо фінансових ресурсів для ведення діяльності, а також для розвитку підприємства надалі.

Стабільний фінансовий стан формується протягом усієї діяльності підприємства. Також на фінансове становище впливає ступінь виконання виробничого плану та інші показники, що мають натурально-речову природу. Якщо виробничі, і навіть фінансові плани виконуються, це позитивно позначається і на фінансовому стані підприємства. Тому стійке фінансове становище не створюється просто так: воно формується під впливом багатьох чинників, які включають грамотний розподіл ресурсів, грамотне управління ними [11].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що наявність у підприємства ресурсів та позитивних фінансових результатів дозволяє забезпечувати фінансову стійкість та спрямовувати заходи на розвиток підприємства. Якщо у підприємства відбувається виконання виробничого та фінансового планів, то найчастіше у такого підприємства спостерігається гарне фінансове становище. При спаді виробництва та скороченні обсягу продажів відбувається підвищення рівня витрат та зниження виручки, що негативно впливає на фінансовий стан

підприємства. Іншими словами, досягти хорошого фінансового стану може те підприємство, керівництво якого ефективно веде управлінську діяльність, а також вживає ефективні та різноманітні заходи щодо реагування факторів, що впливають на діяльність підприємства.

Основними завданнями фінансової діяльності кожної компанії є [15]:

- своєчасне фінансове забезпечення господарських та інших сфер компанії;
- діяльність, що спрямована на залучення фінансових потоків до організації, іншими словами, збільшення її коштів;
- аналіз заборгованостей перед будь-ким, своєчасне їх закриття, робота з кредитами та спонсорами;
- залучення доступних фінансових коштів, якщо це необхідно для тих чи інших цілей, які переслідує підприємство;
- аналіз необхідності витрат фінансових коштів із метою не дозволити зайвих фінансових витрат коштів компанії.

Для досягнення фінансової стабільності підприємства рекомендується розробити стратегію управління фінансами, оптимізувати структуру капіталу, управляти грошовими потоками та вживати інші заходи з метою вирішення цього питання.

Стратегія управління фінансовим станом підприємства - це план дій, спрямований на забезпечення підприємства достатньою кількістю фінансових ресурсів для досягнення довгострокових цілей. Вона включає визначення вимог до оборотного капіталу і кредиту, контроль витрат і поліпшення грошового потоку, максимізацію рентабельності інвестицій та розвиток бізнесу, а також підвищення стійкості та гнучкості підприємства.

Основні елементи стратегії управління фінансовим станом підприємства [19]:

1. Фінансове планування та постановка цілей: визначення цілей та завдань стратегії, способів їх досягнення та вимірювання прогресу.

2. Впровадження системи бюджетування: складання бюджету, оновлення та слідування йому для управління видатками та прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

3. Контроль грошового потоку: складання звіту про прибутки та збитки для узагальнення доходів та витрат підприємства та розробка інструментів для відстеження грошового потоку.

4. Оптимізація та автоматизація фінансових процесів: використання програмного забезпечення та технологій для автоматизації та управління фінансовими процесами, а також відстеження фінансових даних у режимі реального часу.

Головною характеристикою фінансового стану підприємства є стабільність його діяльності у довгостроковій перспективі. Вона пов'язана зі ступенем його залежності від інвесторів та кредиторів, а також із загальною фінансовою структурою підприємства.

Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл та використання, який забезпечує подальший розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу за збереження платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Фінансова стійкість визначає стабільність фінансового становища підприємства, забезпечуючи його високою часткою власного капіталу у сумі фінансових ресурсів, що використовуються.

Основні ключові моменти фінансової стійкості [29]:

- достатній обсяг власного капіталу;
- платоспроможність та ліквідність;
- інвестиційна привабливість;
- незалежність від зовнішніх кредиторів;
- задовільна структура балансу;
- здатність функціонувати незалежно від факторів, що впливають.

Фінансова стійкість виступає внутрішнім відображенням рівня фінансового становища підприємства, що впливає на платоспроможність підприємства. Таким чином, фінансова стійкість визначається на основі балансу між структурою активів та пасивів, рівнем доходів та витрат, а також рівнем платежів та надходжень.

У таблиці показані фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Таблиця 1.1 - Чинники, що впливають на фінансову стійкість

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
Рівень стабільності економічного сектора держави	Стан фінансових ресурсів підприємства (склад, структура)
Рівень споживчого попиту з боку клієнтів	Внутрішня фінансова політика підприємства (активи, зобов'язання)
Взаємини з конкурентами, партнерами, клієнтами	Структура, диференціація та якість продукції
Фінансова політика держави (кредитні ставки, податкова напруга)	Галузеве ставлення суб'єкта підприємницької діяльності

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Фінансова стійкість підприємства визначається, як здатність продовжувати та розвивати свій бізнес у змінному внутрішньому та зовнішньому середовищі, залишатися життєздатним та платоспроможним, забезпечувати інвестиційні проекти майбутнім та мати прийнятний рівень ризику. Стійке фінансове становище досягається шляхом створення оптимальної структури капіталу, за якої власний капітал перевищує зобов'язання, мати гарний баланс активів, високу рентабельність і достатню ліквідність.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують ступінь забезпеченості запасів та витрат джерелами їхньої освіти.

Для опису джерел формування запасів визначають три важливі показники:

– Наявність власних та довгострокових позикових джерел утворення запасів та витрат, що визначається шляхом збільшення попереднього значення на суму довгострокових пасивів;

- Наявність власних оборотних коштів, як різниця між резервами, капіталом і необоротними активами. Цей показник характеризує чистий оборотний капітал. Якщо відбувається його збільшення порівняно з попереднім періодом, це говорить про те, що підприємство здатне розвивати свою діяльність далі;

– Загальна величина основних джерел формування запасів та витрат, що визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткострокових позикових коштів.

На фінансовий стан підприємства впливають зовнішні та внутрішні чинники. Дані фактори пов'язані зі змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства. Види факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства

Вид фактору	Характеристика
Зовнішні економічні чинники	• рівень інфляції; • стійкість національної валюти; • податкова політика; • рівень державного регулювання.
Зовнішні галузеві фактори	• перспективи розвитку галузі; • структура галузі; • рівень конкуренції.
Внутрішні фактори	• організаційна структура та якість управління; • взаємини із постачальниками; • взаємини із споживачами.

Джерело: сформовано автором на основі [26]

На підставі вищезазначеного, можна зробити висновок, що аналіз фінансового становища буває зовнішнім і внутрішнім. Під зовнішнім аналізом слід розуміти проведення розрахунків показників, виходячи з яких можна виявити наявність перспективи розвитку подальшої діяльності підприємством. Внутрішній фінансовий аналіз пов'язаний із розрахунком показників, на підставі яких можна визначити резерви підвищення прибутку підприємства.

1.2. Діагностика фінансового стану підприємства: сутність, підходи, методи та основні завдання

Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства досить сильно взаємопов'язана з якістю фінансового аналізу звітності, що проводиться, яка в свою чергу повинна характеризуватись повнотою, достовірністю та якістю аналітичних дій, що проводяться в рамках здійснення фінансово-господарської діяльності. Дані інформації, що одержуються під час здійснення фінансового аналізу, є основними не тільки для прийняття певних управлінських рішень, а й виявляються на кожному етапі фінансово-господарської діяльності підприємства. Значення фінансового аналізу важко переоцінити для сучасного підприємства: він має велике значення у визначенні основних характеристик фінансово-економічної діяльності підприємства, а ще він дозволяє спланувати, і спрогнозувати подальші дії керівника для розвитку підприємства. Отже, грамотне проведений фінансовий аналіз фінансової звітності організації є базисом визначення подальших шляхів розвитку цієї організації, і побудови певних стратегій поведінки над ринком даного господарюючого суб'єкта.

Фінансовий аналіз є певним видом економічного аналізу, який пов'язаний з визначенням фінансового стану, який розробляється на основі даних фінансової звітності даного господарчого суб'єкта. За допомогою фінансового аналізу можна визначити сильні та слабкі місця у фінансово-економічній діяльності будь-якої організації, виявити оптимальні управлінські рішення, що найбільше підходять даній організації для здійснення нею ефективної фінансово-економічної діяльності.

Фінансова, або бухгалтерська, як інакше її називають, звітність підприємства відображає всі зміни, що відбувалися з доходами та витратами, активами та зобов'язаннями підприємства, у рамках здійснення ним фінансово-економічної діяльності. У фінансовій звітності відображається повна та достовірна інформація про фінансовий стан підприємства та фінансові

результати діяльності. Саме тому фінансова (бухгалтерська) звітність організації є основним джерелом даних під час проведення фінансового аналізу.

Ключова мета фінансового аналізу – оцінка та стабілізація, що здійснюється на її основі, підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, і, відповідно, приріст капіталу, вкладеного його власниками.

Сформульована таким чином мета фінансового аналізу одночасно наголошує не тільки на сам приріст капіталу, а й акцентує на довгострокових аспектах безперервного обліку наявності та руху фінансових ресурсів підприємства. Важливо зазначити, що така мета фінансового аналізу завжди реалізовуватиметься в умовах фінансових, господарських, операційних ризиків та невизначеності, що потребує певних управлінських рішень з боку керівника підприємства. Таке доповнення до визначеної раніше мети фінансового аналізу робить її більш обґрунтованою як у теоретичному, так і практичному планах, оскільки завдяки цьому враховується тимчасовий фактор надходження віддачі на вкладений капітал.

До додаткових, але не менш вагомих цілей фінансового аналізу можна віднести [41]:

- максимізацію прибутку від продажу підприємства;
- зростання сукупного доходу власників підприємства;
- досягнення найвищих показників якості роботи підприємства;
- виконання низки соціальних функцій.

Отже, фінансовий аналіз даних фінансової звітності є ключовим та невід'ємним елементом фінансово-господарської діяльності підприємства, завдяки якому можна проаналізувати інформацію про фінансово-економічну діяльність підприємства в економічній формі, що дозволяє використовувати її для ефективного управління. Інакше висловлюючись, фінансовий аналіз звітності необхідний досягнення двох цілей:

- визначення потенційної платоспроможності підприємства;

- з метою оцінки економічної ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Отже, дві вищезазначені цілі зумовили необхідність виділення двох теоретичних тлумачень фінансового аналізу:

- якщо основною метою здійснення фінансового аналізу є визначення потенційної платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності підприємства, то активи підприємства в даному випадку визначаються як єдиний майновий комплекс, що оцінюється у поточних цінах. З метою отримання найбільш достовірної інформації щодо вартості майнового комплексу підприємства проводиться його регулярна переоцінка. Такий спосіб фінансового аналізу для підприємства можна назвати концепцією статичного балансу;

- якщо фінансовий аналіз необхідний, насамперед, для здійснення оцінки економічної ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, всі його активи вже розцінюються як майновий капітал. Відмінність від першого теоретичного тлумачення у цьому випадку у тому, що активи підприємства оцінюються з їхньої собівартості, отже, їх переоцінка неможлива.

Однак на практиці підприємства, що реально здійснює свою діяльність, наголошувати одночасно і на статичний, і на динамічний баланси - досить трудомісткий захід. Саме тому підприємство зазвичай вибирає для себе один із двох варіантів, що найбільше сприяє особливостям його фінансово-господарської діяльності. Отже, аналіз фінансової звітності є цілим комплексом певних знань, умінь та навичок, пов'язаних з оцінкою фінансового стану підприємства та фінансових результатів його діяльності, що складаються під впливом безлічі внутрішніх та зовнішніх факторів.

Сам фінансовий аналіз будується на оцінці 4 груп фінансових показників, що розраховуються також за даними фінансової звітності організації:

- показників фінансової стійкості організації. Суть фінансової стійкості підприємства у тому, що може відповідати сучасним запитам ринку, діяти стабільно за умов невизначеності, зберігати конкурентоспроможну позицію;
- показників ліквідності організації. Ця група показників показує рівень достатності оборотних активів організації на погашення її поточних зобов'язань;
- показників ділової активності та платоспроможності підприємства. Ця група показників дозволяє охарактеризувати величину фінансів, одержувану під час реалізації кожної одиниці певного виду активів, і визначає швидкість оборотності матеріальних та фінансових ресурсів підприємства;
- показників рентабельності організації. Рентабельністю називають показник ефективності, що показує, чи є в організації позитивний прибуток щодо вкладеного капіталу та витрат підприємства.

На рисунку 1.1 наведено основні етапи проведення фінансового аналізу фінансової звітності організації, виходячи із загальноприйнятих підходів до оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання.

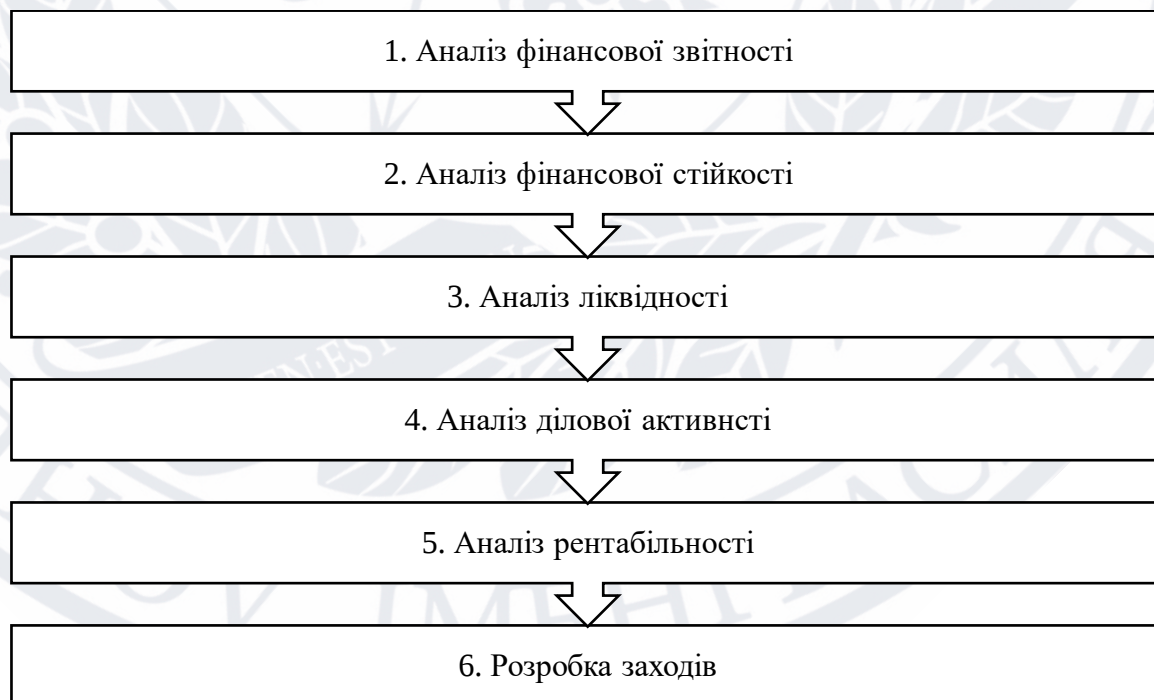

Рисунок 1.1 - Етапи фінансового аналізу на основі даних фінансової звітності організації [37]

На початковому етапі проводиться оцінка даних фінансової звітності організації, а саме:

1. Проводиться аналіз бухгалтерського балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний). Зазвичай береться період 3 роки чи 5 років, щоб побачити повнішу картину того, як змінювався фінансовий стан підприємства протягом кількох років.

2. Проводиться аналіз звіту про фінансові результати підприємства (аналізується виручка та собівартість продажів, оцінюються доходи та витрати підприємства, який чистий прибуток був ним отриманий протягом звітного періоду часу).

Фінансовий аналіз звітності організації завжди має мати комплексний характер. Він будується на комплексі основних принципів (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Принципи фінансового аналізу

Принципи	Характеристика
Принцип конкретності	Фінансовий аналіз має спиратися на достовірні дані та офіційну інформацію, які представлені конкретними кількісними виразами
Принцип системності та комплексності	Отримана сукупність має становити єдину систему та комплекс. Всі кількісні вирази повинні бути взаємопов'язані.
Принцип регулярності	Не менш важливим є принцип регулярності, згідно з яким фінансовий аналіз має проводитись у строго визначених часових рамках (при формуванні звітності за місяць, квартал, рік). Саме регулярність дозволить виявити динаміку зміни фінансових показників.
Принцип об'єктивності	Полягає в об'єктивності та неупередженості фахівця, який проводить фінансовий аналіз
Принцип економічності та сумісності	Усі результати фінансового аналізу повинні мати певний економічний ефект та зіставлятися один з одним
Принцип дієвості	Полягає в тому, що результати, отримані завдяки проведеному фінансовому аналізу, повинні бути значущими для підприємства, і рекомендації, отримані в ході такого аналізу, можуть бути застосовні в подальшій практиці такої організації.
Принцип науковості	Фінансовий аналіз має бути науково обґрунтований, тобто при його проведенні мають бути використані лише загально визнані формули та методики розрахунку

Джерело: сформовано автором на основі [31]

Проаналізувавши кожну з груп фінансових показників, керівнику організації не тільки важко виявити проблеми, що є у підприємства, а ще також розробити заходи щодо покращення його фінансового стану на основі

примноження сильних сторін та скорочення слабких сторін його фінансово-економічної діяльності.

Говорячи про особливості фінансового аналізу, слід зазначити, що найчастіше при його проведенні не використовують вартість чистих активів, віддаючи перевагу дослідженню власного капіталу організації. Найважливішим показником, що оцінюється при фінансовому аналізі звітності підприємства, є ступінь оборотності фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Саме тому при вивченні даних фінансових показників так важливо враховувати, насамперед, швидкість обороту активів і пасивів підприємства, проаналізувати, де рух було прискорено чи уповільнено. Так, збільшення обороту активів підприємства говорить про нарощування ним обсягів виробництва, фінансових ресурсів та їх ефективне використання. Зменшення обороту, навпаки, може говорити про зниження платоспроможності підприємства, нарощування його закредитованості та зниження загальної ефективності фінансових результатів, що досягаються.

Існує зовнішній та внутрішній аналіз фінансового стану. Зовнішній аналіз провадиться всіма суб'єктами аналізу, які використовують відкриту бухгалтерську інформацію. Його зміст визначається інтересами органів, що здійснюють контроль, та власників фінансових ресурсів. Внутрішній аналіз найбільшу увагу приділяє виявленню причин зміни фінансового становища організації та пошуку рішень, спрямованих на його поліпшення.

Основні завдання зовнішнього та внутрішнього аналізу:

- дотримання фінансової, розрахункової та кредитної політики;
- довгострокове та короткострокове прогнозування стійкості фінансового стану;
- загальна оцінка фінансового стану та фактори його зміни;
- визначення фінансової стійкості та ліквідності підприємства;
- вивчення відповідності між засобами та джерелами, раціональність їх розміщення та ефективність використання.

Для вирішення цих завдань вивчається:

- платоспроможність та фінансова гнучкість;
- стан, структура та зміна довгострокових активів;
- наявність, склад та структура джерел коштів;
- якість та ліквідність дебіторської заборгованості;
- причини та наслідки зміни коштів підприємства;
- структура поточних активів у сфері обігу та виробництва, причини та наслідки їх зміни;
- ефективність використання активів та окупність інвестицій.

У таблиці 1.4 представлено піраміду аналізу фінансового стану, наповнену базовими фінансовими категоріями. Комплексні характеристики типу - "фінансова стійкість", "кредитоспроможність", "платоспроможність" та "фінансово-економічна ефективність" отримують завдяки тому, що структурують базові фінансові категорії.

Таблиця 1.4 - Піраміда аналізу фінансового стану підприємства

Аналіз балансу	Аналіз активу балансу; Аналіз пасиву балансу; Аналіз ліквідності
Аналіз фінансових коефіцієнтів	Аналіз платоспроможності; Аналіз фінансової незалежності та стійкості
Аналіз фінансових результатів	Аналіз рентабельності; Аналіз прибутку

Джерело: сформовано автором на основі [39]

Фінансовий стан фірми залежить від платоспроможності, ділової активності, ліквідності та фінансової стійкості. Проведення оцінки та діагностики стану майна (активів) підприємства проводиться у взаємозв'язку з аналізом структури капіталу (пасивів), за рахунок якого відбувається формування реальних активів, що визначають аналіз фінансового стану підприємства.

Ліквідність балансу – це здатність підприємства чи організації погашати у встановлений термін свої фінансові зобов'язання наявними активами.

Ліквідність активу – це швидкість перетворення активів на кошти.

Види ліквідності:

- 1) Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Для цього показника не існує науково обґрунтованого значення.
- 2) Коефіцієнт проміжної ліквідності. Для цього показника не існує значення для порівняння.
- 3) Коефіцієнт поточної ліквідності. Відносно цього показника думки фахівців розходяться.
- 4) Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Значення даного показника повинно дорівнюватися 1. Тобто співвідношення повинно бути 50 на 50. Якщо значення буде мати значення менше, ніж 1, то це говорить про зниження платоспроможності підприємства. Але на практиці необхідно знати не тільки значення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості, а також строки виплат за кредитами та строки надходження коштів. Необхідно, щоб ці терміни збігалися або надходження відбувалися раніше виплат.

Платоспроможність – це здатність суб'єкта господарювання до своєчасного виконання грошових зобов'язань, які зумовлені законом або договором, за рахунок наявних у його розпорядженні грошових коштів.

Платоспроможність підприємства – це здатність суб'єкта економічної діяльності повністю та вчасно погашати свою кредиторську заборгованість. Оцінка цього показника проводиться за даними балансу з урахуванням розрахунку величини власного оборотного капіталу.

Розглянемо фактори, що впливають на ліквідність та платоспроможність підприємства:

- Швидкість обороту господарських коштів. До зміни структури оборотних активів призводить прискорення оборотності: зменшується частка активів, що важко реалізуються, і збільшується частка коштів. Ці зміни призводять до підвищення рівня ліквідності підприємства та зниження короткострокових зобов'язань. Уповільнення оборотності призводить до нестачі вільних коштів і

зростання частки запасів дебіторську заборгованість. Нестача грошових коштів призводить до зниження ліквідності, оскільки підприємство потребує додаткових джерел фінансування, як правило, позикових;

- Галузева приналежність - визначає структуру активів. У підприємствах, котрі займаються торгівлею, зазвичай, оборотні активи займають велику питому вагу у валюті балансу, а власні кошти відсутні. На промислових підприємствах у складі оборотних активів переважають запаси, а структурі балансу більше місце займають позаоборотні активи;

- Політика фінансування майна. Якщо у підприємства в структурі капіталу переважають власні кошти, а рентабельність власного капіталу низька та висока ліквідність, то це свідчить про те, що застосовується консервативна політика фінансування активів. Якщо підприємство має високу частку позикового капіталу, високу рентабельність власного капіталу та низьку ліквідність, це означає, що організація використовує агресивну політику фінансування.

Ділова активність підприємства – це результативність та ефективність виробничої та комерційної діяльності підприємства, тобто швидкість оборотності його коштів.

Рентабельність - це характеристика ефективності діяльності підприємства, що розраховується співвідношенням прибутку до наступних показників: доходи (виторг), витрати, капітал.

Вирізняють такі показники рентабельності:

- рентабельність продажів - коефіцієнт, який показує частку прибутку в кожній гривні, що була зароблена;

- рентабельність активів (загальна рентабельність капіталу) - узагальнений показник, що відображає величину прибутку на одиницю вартості капіталу (всіх фінансових ресурсів організації незалежно від їх джерел);

- рентабельність власного капіталу (фінансова рентабельність) - це коефіцієнт, що дорівнює співвідношенню чистого доходу до сукупної вартості капіталу організації. Є ключовим для великих інвесторів;

– рентабельність інвестицій – це показник, що характеризує обсяг прибутку, який отримує підприємство з кожної вкладеної в нього грошової одиниці, спрямованої на формування активів;

- рентабельність постійних витрат - це вартість тих ресурсів, які не можуть бути змінені в процесі їх застосування в короткостроковому періоді.

Кожна група коефіцієнтів має свої особливості та застосовується для певних цілей. Комбінація різних груп коефіцієнтів дозволяє отримати комплексну оцінку фінансового становища підприємства.

У таблиці 1.5 наведено класифікацію активів та пасивів за рівнем їх ліквідності. Найбільш ліквідними активами є кошти та еквіваленти коштів, такі як банківські депозити та цінні папери з високою ліквідністю. На наступному рівні ліквідності знаходяться запаси товарів та незавершене виробництво, які можуть бути швидко продані за кошти. Потім йдуть дебіторська заборгованість та інші поточні активи, які можуть бути реалізовані протягом року. Зрештою, найменш ліквідними активами є основні засоби та нематеріальні активи.

Таблиця 1.5 - Класифікація активів та пасивів у рамках проведення аналізу ліквідності балансу підприємства

Активи підприємства	Пасиви підприємства
Найбільш ліквідні активи – до них відносяться всі статті коштів підприємства та короткострокові фінансові вкладення (цінні папери). Швидко реалізовані активи – дебіторська заборгованість, платежі за якою очікуються протягом 12 місяців після звітної дати. Повільно реалізовані активи – статті розділу активу балансу, які включають запаси, податку додану вартість, дебіторську заборгованість (терміном погашення понад 12 місяців) та інші оборотні активи. Важко реалізовані активи - необоротні активи	Найбільш термінові зобов'язання - кредиторська заборгованість. Короткострокові пасиви – короткострокові позикові кошти, заборгованість учасникам оплати доходів, інші короткострокові пасиви. Довгострокові пасиви – статті балансу, довгострокові кредити і позикові кошти, і навіть доходи майбутніх періодів, оціночні зобов'язання.

Джерело: сформовано автором на основі [36]

Пасиви також можуть бути класифіковані за строками погашення. Найбільш ліквідними є короткострокові зобов'язання, такі як заборгованість перед постачальниками та податки. Далі йдуть довгострокові зобов'язання, такі

як кредити та позики. Нарешті, власний капітал є довгостроковим і найменш ліквідним джерелом фінансування.

Аналітика балансової ліквідності та оборотних активів в умовах ринкової економіки виступає індикатором стабільності підприємства щодо розрахунку за наявними зобов'язаннями. До коштів, що є на балансі компанії, можна віднести як активи, так і пасиви. Активи – це кошти підприємства, а пасиви – позикові кошти, зокрема кредити, заборгованості перед постачальниками, податки тощо. Ліквідність відбиває здатність підприємства погасити поточні зобов'язання вчасно. Чим вища ліквідність, тим вища готовність компанії до несподіваних витрат і тим менші ризики невиконання зобов'язань. При аналізі ліквідності балансу порівнюють кошти за активом, згруповані за рівнем їх ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за термінами їх погашення.

Аналіз фінансової стійкості дозволяє визначити можливості підприємства для залучення зовнішніх джерел фінансування та оцінити його ризикованість для інвесторів та кредиторів. Також аналіз фінансової стійкості допомагає керівникам та інвесторам оцінити фінансовий стан організації на поточний момент та визначити її довгострокові перспективи розвитку. Наприклад, високий рівень власних коштів організації може говорити про її фінансову стійкість та довгострокові перспективи зростання, тоді як низький рівень власних коштів може вказувати на недостатність капіталізації та можливість ризикованих інвестицій.

В цілому аналіз фінансової стійкості є важливим інструментом для прийняття рішень з управління та інвестування в організацію, оскільки дозволяє оцінити її фінансову спроможність, ризики та перспективи розвитку.

1.3. Інформаційне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства

У сучасному світі в умовах збільшення доступності та різноманітності інформаційних ресурсів однією з значущих функцій менеджменту в організації

залишається якісний фінансовий аналіз, який використовує систематизовану звітність при проведенні діагностичних заходів. Для аналізу фінансово-господарської діяльності організації потрібно широка інформаційна база. Фінансова інформація є відомостями фінансового характеру, що мають предметний зміст і призначені для зняття невизначеності та прийняття фінансових рішень.

Найважливішим джерелом інформації щодо аналізу фінансового становища підприємства є, зазвичай, фінансова звітність, що містить необхідні форми, показники і пояснювальні записи до них. У всіх цих документах показані результати господарської діяльності підприємства, що аналізується. Основний документ, що використовується для аналізу фінансового стану підприємства - бухгалтерська звітність. Надана для аналізу фінансова звітність включає усі види поточного обліку: бухгалтерський, статистичний та оперативно-технічний облік. Таким чином, у звітності відображаються всі рівні фінансово-економічної діяльності підприємства, що аналізується. До фінансової звітності пред'являються такі вимоги як доречність і достовірність інформації, їх значимість для даної звітності. Структура інформаційного забезпечення фінансового аналізу представлена у табл. 1.6.

Таблиця 1.6 - Структура інформаційного забезпечення фінансового аналізу

Рівень інформації з ієрархії	Інформаційна база	Характеристика джерел інформації
Законодавчо-нормативний	Відомості правового та фінансово-нормативного характеру	Закони, постанови, укази, положення та стандарти з бухгалтерського обліку
Методичний	Відомості методичного характеру	Нормативні акти та методичні вказівки
Організаційний	Організаційно-розпорядча інформація	Накази, розпорядження у межах облікової політики організації
Системний	Відомості, які найбільш повно відповідають цілям фінансового аналізу	Бухгалтерський облік та звітність, блок публікованих фінансових даних, що дозволяють простежити розвиток ринкових відносин
Несистемний	Відомості різного характеру та інша інформація, яка отримується в ході контактів з контрагентами	Дані аудиторських компаній, що публікуються у масовому друку

Джерело: сформовано автором на основі [34]

Високорозвинена система інформаційного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства здатна впливати на ефективність прийнятих фінансових рішень на рівні самої організації, так і її контрагентів.

1. Зовнішнє інформаційне забезпечення фінансово-господарської діяльності організації, доступне широкому колу користувачів, включає такі напрями фінансового аналізу:

- показники про стан фінансового ринку (кон'юнктура ринку фондових та грошових інструментів) необхідні для прийняття рішень щодо капітальних вкладень та формування портфеля довгострокових інвестицій;
- показники про діяльність конкурентів і контрагентів (кредитних організацій, страхових компаній, постачальників, покупців, конкурентів);
- показники нормативно-регулюючого характеру, що встановлюються законом і є обов'язковими до виконання.

Основним джерелом фінансової інформації для зовнішніх користувачів є фінансова звітність (бухгалтерська, статистична, податкова).

Для великого корпоративного бізнесу є специфічні особливості подання інформації про фінансово-господарську діяльність.

Корпоративна звітність – це система інформаційного забезпечення організації, що містить показники майнового та фінансового стану, фінансових результатів діяльності, стратегії розвитку та особливостей менеджменту.

Вимоги до корпоративної інформації:

- достовірність – надійність джерела;
- суттєвість - релевантність;
- своєчасність – мобільність та актуальність інформації;
- необхідна достатність – системний інформаційний потік;
- достатня точність - достатність точних округлених показників та агрегованих даних.

2. Річні звіти формуються в обраному організацією форматі, в основі лежить фінансова звітність (15 %), що подається органам, що здійснюють регулювання, але орієнтуються вони переважно на акціонерів/інвесторів (85 %).

Зміст річних звітів українських та зарубіжних компаній:

- звернення керівників та їхня біографія;
- опис ринку (6-7%);
- загальна інформація про корпорацію або підприємство (ключові події року, бренди, корпоративна культура, перспективи зростання) (25%);
- опис клієнтської бази (15%);
- опис стратегії корпорації (понад 40%);
- аналіз основних фінансових показників у динаміці за 3–5 років (прибуток, показники рентабельності, витрати, рух коштів); напрями інвестицій, динаміка капітальних вкладень, фінансовий важіль, ефективність контролю за витратами, показники підвищення продуктивності (10–15 %).

3. Внутрішнє інформаційне забезпечення фінансово-господарської діяльності організації, яке доступне обмеженому колу користувачів, включає такі напрями фінансового аналізу:

- показники, що відображають фінансовий стан та фінансові результати діяльності організації загалом;
- показники, що характеризують фінансові результати окремих підрозділів організації, окремих сфер діяльності, центрів прибутку та центрів відповідальності;
- нормативно-планові показники, що характеризують фінансову діяльність організації.

Внутрішнє інформаційно-аналітичне забезпечення фінансового аналізу передбачає:

- створення системи збору та обробки інформації, достатньої для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління;
- стандартизацію інформаційних носіїв та каналів;

- забезпечення економічності функціонування інформаційної системи.

Нефінансова складова фінансового аналізу. З метою інтеграції ESG ((Environmental, Social and Governance risks) факторів у механізм обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень можуть використовуватися якісні (описові, експертні), кількісні та інтегральні методи аналізу. Якісні методи аналізу засновані на експертній оцінці впливу ESG факторів на основні параметри бізнес-моделі або інвестиційного (фінансового) рішення: грошові потоки, ризики, ставку дисконтування, а також тривалість життя проекту та його наслідків.

У ряді випадків облік нефінансових вимог може здійснюватися у вигляді розробки системи обмежень (технічного, соціального, екологічного та іншого характеру). За наявності кількох альтернативних рішень пріоритет надається тому, що забезпечує максимальне значення економічного ефекту при дотриманні умов, що обмежують.

Таким чином, поряд з фінансовими аспектами діяльності, не менше значення для оцінки довгострокової фінансової стійкості та майбутніх грошових потоків компанії має аналіз відомостей щодо пріоритетів підприємства у проведеній нею соціальної, екологічної політиці (політиці у сфері сталого розвитку) та пов'язаних із цим ризиками. Цю позаоблікову інформацію ряд підприємств розкриває добровільно. Для компаній, які є емітентами цінних паперів, розкриття такої інформації є обов'язковим. Отримана інформація використовується для підготовки аналітичного висновку як чинник довгострокової стійкості організації.

Безпосередній аналіз фінансової звітності організації є традиційним інструментом фінансового аналізу, однак і він зазнає змін як за рахунок розширення інформації, що використовується, так і за рахунок методів аналізу, що застосовуються, та адаптованих до умов невизначеності. Важливо підкреслити, що результати аналізу фінансових показників та їх інтерпретація мають спиратися на отримані свідчення та дані стратегічного аналізу, оскільки

вони дозволяють аналітику пояснити фактичні значення показників та його динаміку. Наприклад, стратегія зростання може істотно впливати на динаміку оборотного капіталу, капітальні вкладення організації, і навіть її грошові потоки. Це дозволяє розширити горизонти уявлення про фінансовий стан аналізованої організації та її фінансову стійкість.

Аналіз проводиться з використанням методів та прийомів традиційного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. У зв'язку з тим, що бухгалтерський облік орієнтується на зовнішнього користувача та ведеться за правилами та розпорядженнями державних органів, з метою проведення комплексного фінансового аналізу, рекомендується використовувати дані управлінського обліку – системи підготовки, інтерпретації, узагальнення, оформлення та передачі інформації для апарату управління підприємства та його власників. Управлінський облік охоплює ширше полі інформації, ніж фінансовий облік, є обов'язковою умовою функціонування центрів відповідальності та побудови системи бюджетування на підприємстві.

Висновки до розділу 1

Фінансовий стан – найважливіша риса економічної діяльності підприємства. Вона оцінює спроможність компанії у співпраці з іншими партнерами, а також оцінює здатність компанії погасити боргові зобов'язання. Від результатів комерційної, виробничої та фінансової діяльності залежить фінансове становище організації. Позитивний вплив на нього робить ритмічний випуск та реалізація високоякісної продукції.

Ключова особливість фінансового аналізу полягає в тому, що він є базовим інструментом для ухвалення різноманітних управлінських рішень на підприємстві. Грамотне проведення фінансового аналізу – це вже половина успіху організації та її націленість на підвищення добробуту бізнесу. Отже, підвищення якості інформації, що формується у фінансовій звітності, досить сильно впливає на фінансовий аналіз, що проводиться на підприємстві. Описані

підходи до вдосконалення аналізу фінансового стану підприємства відкривають додаткові можливості вибудовування ефективної системи фінансового менеджменту на підприємстві та знімають основні протиріччя, пов'язані з використанням процедур, що вже зарекомендували себе.

Фінансове становище підприємства є важливим об'єктом дослідження як у науково-теоретичному плані, так і у прикладному. Його оцінка є складною методологічною задачею, яка потребує підбору адекватних завдань оцінки фінансово-економічних коефіцієнтів і показників. Було проведено огляд теоретичної сутності та основних показників таких складових фінансового стану як фінансова незалежність, платоспроможність, ділова активність та рентабельність. Розглянуті показники можуть бути основою експрес-оцінки фінансового становища широкого кола підприємств.

Для управління фінансовою стійкістю підприємства необхідно сформувати таку систему вихідної інформації, щоб відповідала на проблему, що заявлена, з достовірною часткою точності. У зв'язку з цим процесне управління має припускати формування інформаційного забезпечення з деталізацією проблем, що виникають на вході в операційний бізнес-процес, на виході з нього, під час його виконання, обґрунтувати, яким чином ці проблеми впливають на фінансову стійкість комерційного підприємства, визначити накопичений досвід їхнього рішення на підприємстві та забезпечити можливість його застосування.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор»

Повна назва підприємства - Товариство з обмеженою відповідальністю «Радивилівський елеватор». Адреса - 35500, Україна, Дубенський р-н, Рівненська обл., місто Радивилів, вулиця Паркова, будинок, 28. Код ЄДРПОУ 35882888, було зареєстровано 28.05.2008. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 55 тис. грн. Власники: ТОВ «АГРОБІЛД-ІНВЕСТ» (Україна) – Засновник - 54 945 ₴ - 99,9%; ТОВ «ЦЕНТР ДАР» (Україна) – Засновник - 55 ₴ - 0,1%; Табасінік Моріс (Австрія) - Кінцевий бенефіціарний власник; Рор Джордж (Сполучені Штати Америки) - Кінцевий бенефіціарний власник [46].

Види діяльності: 52.10 Складське господарство (основний). Інші: 01.63 Післяурожайна діяльність; 01.64 Оброблення насіння для відтворення; 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування; 49.41 Вантажний автомобільний транспорт; 52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту; 52.24 Транспортне оброблення вантажів; 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту; 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; 71.20 Технічні випробування та дослідження [46].

ТОВ «Радивилівський елеватор» - сучасне підприємство, запущено в експлуатацію в 2012 році. Обсяг одночасного зберігання 50 тис. тон. Елеватор обладнаний двома лініями приймання по 100 т/год кожна, з можливістю прийому двох різних культур одночасно. Лінія відвантаження на залізничний транспорт з продуктивністю 100 т/год. Відвантаження автотранспортом 100 т/год.

Керівник - Порчинський Сергій Іванович відповідає за: зменшення строку оренди, розірвання договору оренди землі, передачу земельних ділянок в суборенду, відчуження, передачу у заставу права оренди земельної ділянки на підставі нотаріально засвідченого протоколу загальних зборів учасників. Передача переважного права купівлі земельної ділянки сільськогосподарського призначення іншій особі на підставі протоколу загальних зборів учасників.

Організаційна структура ТОВ «Радивилівський елеватор» лінійна і відображена на рисунку нижче.

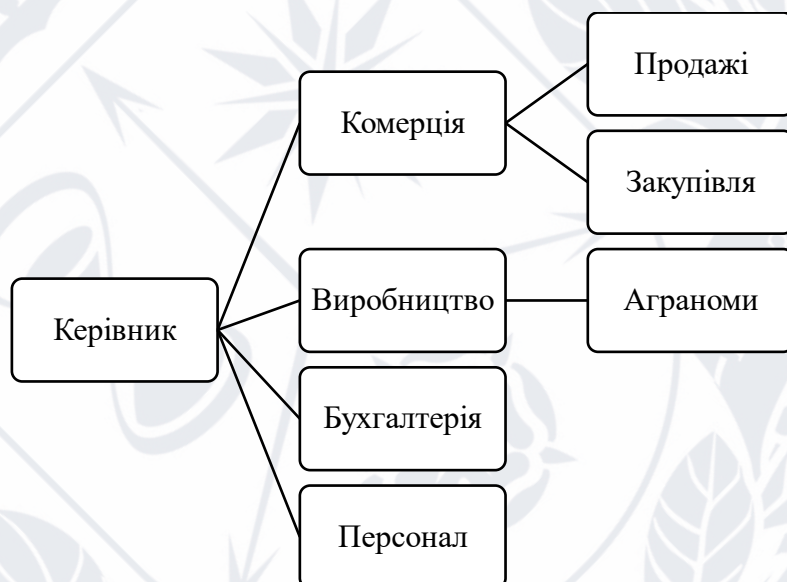

Рисунок 2.1 - Організаційна структура ТОВ «Радивилівський елеватор»

Адміністрація включає до свого складу керівника, головного інженера підприємства та начальників підрозділів.

Керівник організації виконує загальне керівництво роботою підприємства, і навіть реалізує стратегічні функції управління, приймає рішення з урахуванням аналізу отриманої з підпорядкованих йому підрозділів інформації, видає накази та розпорядження лише на рівні всієї організації, підписує документацію.

Головний інженер визначає технічну політику та перспективи технічного розвитку підприємства, у тому числі напрямки реконструкції та технічного переозброєння підприємства з метою забезпечення:

- механізованого вивантаження зерна з автомашин будь-якої марки вітчизняного виробництва та залізничних вагонів, завантаження зерна в автомашини та залізничні вагони з урахуванням встановлених норм простою транспортних засобів під вантажними операціями та недопущення втрат зерна під час їх виконання;
- якісної та економічно ефективної роботи засобів первинної обробки зерна (сушіння, очищення в потоці) та засобів активного вентилявання;
- скорочення витрат праці на всі види робіт із зерном, прискорення темпів зростання продуктивності праці та створення найбільш сприятливих умов роботи;
- забезпечує своєчасну та якісну підготовку матеріально-технічної бази до прийому зерна нового врожаю, його первинної обробки у потоці приймання та навантаження у залізничні вагони.

Керівники структурних підрозділів приймають рішення та видають накази та розпорядження, які забезпечують діяльність своїх підрозділів.

Бухгалтерія є самостійним структурним підрозділом підприємства, підпорядковується головному бухгалтеру та виконує комплекс функцій щодо вирішення наступних завдань:

- забезпечення адміністрації достовірною та повною інформацією про господарські процеси та фінансові результати діяльності організації, яка необхідна для здійснення оперативного керівництва та управління, а також для її використання інвесторами, постачальниками, покупцями, кредиторами, податковими та фінансовими органами, банками та іншими зацікавленими організаціями та особами;

- забезпечення контролю наявності та руху майна, використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів відповідно до затверджених норм, нормативів та кошторисів;
- своєчасне попередження негативних явищ у господарсько-фінансовій діяльності, виявлення та мобілізації внутрішньогосподарських резервів;
- забезпечення відповідності методик обліку наявності та руху зерна, складу первинних та звітних документів інструкціям, затвердженим спеціально уповноваженим державним органом у галузі державного контролю за якістю та раціональним використанням зерна та продуктів його переробки.

Через те, що система управління підприємства орієнтована швидше на збереження трудового колективу та зниження соціальної напруженості, ніж на підвищення ефективності виробництва, відсутня довгострокова стратегія, конкретні формулювання цілей організації.

Розробка нової організаційної структури передбачає складання плану проведення змін, визначення переліку регламентуючих документів. На даному етапі доцільно використовувати метод порівняння та аналогій, який полягає у використанні при вдосконаленні організації управління елементів механізму управління, організаційних форм та рішень, які виправдали себе на практиці на підприємствах з подібними умовами (розміром, типом виробництва, складністю продукції тощо). Метод порівняння та аналогій передбачає розробку та використання типових структур управління, норм керованості, типового складу функцій управління, різних розрахункових формул для визначення нормативів чисельності управлінських працівників. У разі великого розмаїття побудов організаційних структур, способів визначення чисельності працівників з функцій управління, відсутності кваліфікованих фахівців із організації управління цей підхід був прогресивним і зіграв позитивну роль. Разом з тим він орієнтує усереднений склад функцій управління, ставить жорсткі обмеження у виборі організаційних структур. Інструменти для визначення необхідної та достатньої кількості управлінців: у цій ситуації доречно застосовувати метод бенчмаркінгу

та метод Розенкранца. Розглянувши практику конкурентів, перспективним варіантом є приєднання до холдингу зі схожим видом діяльності, що призвело б до гарантії стабільності для персоналу, мінімізації конкурентної боротьби та зниження несприятливих наслідків, що пов'язані з нею.

Основними завданнями ТОВ «Радивилівський елеватор» є:

- Отримання прибутку як основного джерела задоволення економічних та соціальних потреб трудового колективу.
- Вдосконалення методів організації праці, створення умов для високопродуктивної роботи;
- Вдосконалення форм і систем оплати праці при правильному співвідношенні між продуктивністю праці та заробітною платою, матеріального стимулювання працівників.
- суворе дотримання режиму економії, впровадження нових досягнень науки, техніки та передового досвіду, і навіть прогресивних норм витрат матеріалів, запасних частин, енергії;
- Забезпечення дотримання законодавства про працю, правил та норм охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії.

Крім того важливо відзначити роль ТОВ «Радивилівський елеватор» у суспільному житті Рівненщини. Нижче наведено динаміку публічних фінансів місцевим інституціям.

Рисунок 2.2 – Публічні фінанси ТОВ «Радивилівський елеватор» [48-51]

Серед основних партнерів по закупівлям у підприємства є: головне управління ДПС у Рівненській області та Дубенське відділення управління виконавчої дирекції фонду соціального страхування України у Рівненській області (по цій інституції найбільший обсяг). Отже, ТОВ «Радивилівський елеватор» має важливе значення для регіону.

2.2. Дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства

Перш, ніж перейти до аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «Радивилівський елеватор», потрібно зазначити, що у підприємства немає власного сайту, що спонукає до того, щоб користуватися такими допоміжними сайтами, як Clarity Project [48-51]. На основі викладених на сайті фінансових звітностей ТОВ «Радивилівський елеватор» у період 2021-2023 років можемо побудувати таблицю 2.1.

Таблиця 2.1 – Фінансові показники діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+/-)	
				2022 р. від 2021 р., тис. грн.	2023 р. від 2022 р., тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	94990	86934	47726	-8056	-39208
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	52418	43183	36609	-9235	-6574
Валовий прибуток	42572	43751	11117	1179	-32634
Інші операційні доходи	228	1232	137	1004	-1095
Адміністративні витрати	11560	9806	10578	-1754	772
Інші операційні витрати	191	4038	616	3847	-3422
Прибуток від операційної діяльності	31049	31139	60	90	-31079
Інші фінансові доходи	16678	45	266	-16633	221
Фінансові витрати	18087	177752	49058	159665	-128694
Прибуток до оподаткування	29640			-	-
Збиток до оподаткування		146568	48971	-	-97597
Чистий фінансовий прибуток	29640			-	-
Чистий фінансовий збиток		146568	48971	-	-97597

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

З таблиці 2.1 можна зробити наступні висновки щодо ТОВ «Радивилівський елеватор»:

- Чистий дохід від реалізації продукції у 2022 році у порівнянні з 2021 роком зменшився на 8056 тис. грн., у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зменшився на 39208 тис. грн., що може свідчити про суттєве скорочення реалізації послуг внаслідок повномасштабного вторгнення, тут слід згадати про зменшення в цілому по державі реалізації зерна.
- Собівартість реалізованої продукції та послуг у 2022 році у порівнянні з 2021 роком зросла на 9235 тис. грн., у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зросла на 6574 тис. грн., що можна пов'язати з суттєвим скороченням обсягу реалізованої продукції.
- Валовий прибуток у 2022 році у порівнянні з 2021 роком збільшився на 1179 тис. грн., у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зменшився на 32634 тис. грн., що свідчить про суттєве погіршення динаміки діяльності підприємства, особливо у 2023 році.
- Інші операційні доходи у 2022 році у порівнянні з 2021 роком зменшилися на 1004 тис. грн., у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зменшилися на 1095 тис. грн., що свідчить черговим підтвердженням нестабільності діяльності підприємства.
- В той ж час відбувається спочатку зростання інших операційних витрат на, відповідно, 3847 тис. грн. у 2022 році, та зменшення на 3422 тис. грн. у 2023 році – нестабільність діяльності підприємства у роки повномасштабного вторгнення .
- Адміністративні витрати, навпаки, спочатку зменшилися у 2022 році на 1754 тис. грн. у 2022 році, потім у 2023 році збільшилася на 772 тис. грн. – підкреслюють певні недоліки у процесі керування підприємством.
- Прибуток від операційної діяльності у 2022 році у порівнянні з 2021 роком збільшився лише на 90 тис. грн., проте, у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зменшилися відразу лише на 31079 тис. грн. – одне з найбільших

підтверджень провалу у діяльності підприємства у 2023 році, що буде розкрито і у подальших таблицях.

- Інші фінансові доходи у 2022 році спочатку стрімко провалилися на 16633 тис. грн., а у 2023 році збільшилися лише на 221 тис. грн., що суттєво не виправляє ситуацію.

- Неможливо не звернути увагу на коливання фінансових витрат – спочатку колосальне зростання у 2022 році на 159665 тис. грн., а у 2023 році скорочення на 128694 тис. грн., що підтверджує нестабільність фінансової діяльності підприємства.

- Чистий фінансовий результат діяльності у 2021 році - прибуток у розмірі 29640 тис. грн., у 2022 році - збиток у розмірі 146568 тис. грн., у 2023 році - збиток у розмірі 48971 тис. грн., тобто збиток за рік скоротився на 97597 тис. грн. – достатньо позитивний результат, наскільки це можливо казати при подібних збитках.

Отже, ТОВ «Радивилівський елеватор» збиткове у два роки з трьох, що досліджувалися, особливо потрібно звернути увагу на стрімке скорочення реалізації товарів підприємства та на суттєве зростання фінансових витрат, що значно погіршило результати діяльності.

Як вже було зазначено, доцільно буде проаналізувати елементи операційні витрати ТОВ «Радивилівський елеватор», що відображені у таблиці нижче.

Таблиця 2.2 - Структура операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021-2023 рр., тис. грн

Елемент операційних витрат	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2022 р. від 2021 р.	Відхилення 2023 р. від 2022 р.
Матеріальні витрати	25512	16215	6505	-9297	-9710
Витрати на оплату праці	11228	9751	10827	-1477	1076
Відрахування на соціальні заходи	1951	1929	1920	-22	-9
Амортизація	15014	15421	19811	407	4390
Інші операційні витрати	10235	13462	8630	3227	-4832
Разом	63940	56778	47693	-7162	-9085

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

З таблиці 2.2 можна зробити наступні висновки:

- Найбільша частина операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021 році складала матеріальні витрати, які з кожним роком стрімко скорочувалися, та на перше місце вийшла категорія амортизація, яка поступово зростала, що може свідчити про поступове застарівання бази.
- Категорія витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи та інших операційних витрат залишалися на приблизно однаковому рівню за три роки.
- В цілому обсяг операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» скорочувався, але через проблеми з обсягами реалізації товарів та послуг.

На рисунку нижче відображено візуально структуру операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2023 році.

Рисунок 2.3 - Структура операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2023 році, % [51]

Отже, можемо дослідити ще динаміку показників заробітної плати працівникам ТОВ «Радивилівський елеватор» протягом останніх трьох років (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Показники кількості працівників та розміру фонду оплати праці ТОВ «Радивилівський елеватор» у період 2021-2023 рр.

Роки	Кількість працівників, осіб	Фонд оплати праці, тис. грн	В середньому на працівника, тис. грн
2021	48	11228	233,9
2022	42	9751	232,2
2023	41	10827	264,1

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

Таким чином, можна стверджувати, що кількість працівників підприємства має тенденцію до зниження, а фонд оплати праці – скоріше, до збільшення, хоч і нестабільно. Одна з причин - збільшення мінімальної ставки заробітної плати в нашій державі, проте, варто теж відзначити потенційне покращення умов роботи, а також, нажаль, інфляцію.

Для кращого розуміння ефективності управління витратами ТОВ «Радивилівський елеватор» потрібно проаналізувати використання основних засобів. Аналіз ефективності використання основних фондів підприємства ТОВ «Радивилівський елеватор» представлено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Аналіз ефективності використання основних фондів підприємства ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2022 р.	Відхилення (+/-) 2022 р. від 2021 р.	Відхилення (+/-) 2023 р. від 2022 р.
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	94990	86934	47726	-8056	-39208
2. Середня вартість використовуваних основних фондів (тис. грн.)	8701,1	5775,9	1888,7	-2925,2	-3887,2
3. Середньооблікова чисельність працюючих (чол)	48	42	41	-6	-1
4. Фондовіддача (грн)	10,9	15,1	25,3	4,2	10,2
5. Фондомісткість (грн)	0,09	0,07	0,04	-0,02	-0,03
6. Фондоозброєність (тис. грн. на людину)	181,3	137,5	46,1	-43,8	-91,4

Джерело: сформовано автором на основі [50-51]

З аналізу таблиці 2.4 можна зробити наступні висновки:

- показник фондівдачі у 2022 році у порівнянні з 2021 роком збільшився на 4,2 грн., у 2023 році у порівнянні з 2021 роком збільшився на 10,2 гривні. Загалом, тенденція щодо збільшення фондівдачі протягом усього періоду свідчить про більш ефективне використання фондів;
- зменшення фондомісткості зменшується на 0,02 грн. у 2022 році порівняно з 2021 роком, а у 2023 порівняно з 2022 роком на 0,03 грн., що теж свідчить про ефективне використання фондів;
- зменшення показника фондоозброєності у 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 43,8 грн., у 2023 році порівняно з 2022 роком на 91,4 грн., свідчить про погіршення умов роботи персоналу через застарілу матеріальну базу, що потребує постійної амортизації.

Таким чином, після проведення аналізу ефективності основних фондів можна стверджувати, що ТОВ «Радивилівський елеватор» не в повній мірі контролює ефективність використання основних фондів та недостатньо розвиває матеріально-технічну базу.

2.3. Діагностика фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор»

У системі бухгалтерської звітності важливе місце займає бухгалтерський баланс, оскільки у ньому відбиваються дані, що дають характеристику комерційної та виробничої діяльності у звітному періоді, і навіть оцінку фінансового стану протягом звітний рік. Проведення аналізу балансу дозволяє визначити фінансовий стан підприємства, ефективність господарювання, стійкість, перспективи розвитку.

Актуальність аналізу балансу у сучасному бухгалтерському обліку займає основне місце у фінансовій звітності компанії, оскільки в ньому міститься вся необхідна інформація про фінансове становище організації на даний період, що дозволяє оцінити фінансовий стан компанії та прийняти правильні, ефективні управлінські рішення.

Аналіз майнового потенціалу підприємства представлений активі балансу. Майновий потенціал компанії визначається величиною, станом та складом активів, якими може володіти та розпоряджатися комерційна організація для досягнення поставленої мети. Завдання даного аналізу полягає у визначенні забезпеченості підприємства, виявленні резервів підвищення ефективності використання основних засобів, а також визначення причин зміни рівня показників (таблиці 2.5 та 2.6).

Таблиця 2.5 – Активна частина балансу ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2022-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	2022 р.	2023 р.	Різниця
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	43	42	-1
первісна вартість	163	163	0
накопичена амортизація	120	121	1
Незавершені капітальні інвестиції	5 591,00	2 033,00	-3558
Основні засоби	213 350,00	199 729,00	-13621
первісна вартість	342 981,00	349 154,00	6173
знос	129 631,00	149 425,00	19794
Усього за розділом I	218 984,00	201 804,00	-17180
II. Оборотні активи Запаси	3 750,00	3 589,00	-161
Виробничі запаси	3 750,00	3 589,00	-161,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	38 828,00	24 379,00	-14449
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2 104,00	814	-1290
з бюджетом	86	80	-6
у тому числі з податку на прибуток	1	1	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	28 708,00	55 343,00	26635
Гроші та їх еквіваленти	867	178	-689
Рахунки в банках	867	178	-689
Витрати майбутніх періодів	10	151	141
Усього за розділом II	74 353,00	84 534,00	10181
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0
Баланс	293 337,00	286 338,00	-6999

Джерело: сформовано автором на основі [50-51]

З таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки щодо зміни активної частини балансу ТОВ «Радивилівський елеватор»:

- Зменшення необоротних активів у 2023 році у порівнянні з 2022 роком на 17180 тис. грн., що є негативною тенденцією, яка відбувається

внаслідок зменшення основних засобів (на 13621 тис. грн.) та незавершених капітальних інвестицій (3558 тис. грн.);

- Збільшення оборотних активів у 2023 році у порівнянні з 2022 роком на 10181 тис. грн., що є позитивною тенденцією, яка відбувається внаслідок зростання категорії інша поточна дебіторська заборгованість (на 26635 тис. грн.), незважаючи на зменшення за напрямками дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (на 14449 тис. грн.), дебіторської заборгованості за розрахунками за виданими авансами (на 1290 тис. грн.), гроші та їх еквіваленти (на 689 тис. грн.);

- Загалом баланс активної частини у 2023 році у порівнянні з 2022 роком на 6999 тис. грн., що є негативною тенденцією.

Таблиця 2.6 – Пасивна частина балансу ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2022-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	2022 р.	2023 р.	Різниця
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	55	55	0
Капітал у дооцінках	118369	108168	-10201
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-453268	-492038	-38770
Усього за розділом I	-334844	-383815	-48971
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	0		0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	17397	35794	18397
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	605907	629333	23426
товари, роботи, послуги	636	199	-437
розрахунками з бюджетом	2692	1059	-1633
розрахунками зі страхування	92	218	126
розрахунками з оплати праці	505	2069	1564
Інші поточні зобов'язання	952	1481	529
Усього за розділом III	628181	670153	41972
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0,00		0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0,00		0
Баланс	293337,00	286338,00	-6999

Джерело: сформовано автором на основі [50-51]

З таблиці 2.6 можна зробити наступні висновки щодо ТОВ «Радивилівський елеватор»:

- Власний капітал у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зменшився на 48971 тис. грн., за рахунок зменшення категорій капіталу у дооцінках на 10201 тис. грн. та нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на 38770 тис. грн.;
- Довгострокові зобов'язання і забезпечення у 2023 році порівняно з 2022 роком не змінилося;
- Поточні зобов'язання і забезпечення у 2023 році у порівнянні з 2022 роком збільшилися на 41972 тис. грн., за рахунок збільшення категорій короткострокових кредитів банків на 18397 тис. грн., поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на 23426 тис. грн., поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 1564 тис. грн., проте відбувалося і скорочення за напрямком поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 1633 тис. грн.;
- Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття у 2023 році порівняно з 2022 роком не змінилося;
- Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду у 2023 році порівняно з 2022 роком не змінилося;
- Загалом баланс пасивної частини у 2023 році у порівнянні з 2022 роком знизився на 6999 тис. грн., що є негативною тенденцією.

Одним з важливих показників, що надає можливість оцінити фінансове становище організації, є платоспроможність, яка дає можливість погашати готівкою грошовими коштами платіжні зобов'язання підприємства. Аналіз платоспроможності складає основі ліквідності оборотних активів. Ліквідність - це можливість компанії звернути активи у готівку та погасити свої платіжні зобов'язання.

Поняття «ліквідність» і «платоспроможність» схожі за визначенням, але платоспроможність є більш ємним поняттям. Від ступеня ліквідності залежить платоспроможність організації.

Аналіз ліквідності активів і пасивів починається з поділу їх на групи за алгоритмом, представленим у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 - Алгоритм розрахунку аналізу ліквідності активів та пасивів

Групи активів	Строки балансу	Групи пасивів	Строки балансу
Найліквідніші (A1)	1250 + 1240	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	1520
Швидко реалізовані (A2)	1230 + 1260	Короткострокові джерела фінансування (П2)	1510 + 1550
Повільно реалізовані (A3)	1210 + 1220	Довгострокові джерела фінансування (П3)	1400
Важко продаються (A4)	1100	Постійні пасиви (П4)	1300 + 1530 + 1540

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

Виконання першої нерівності свідчить про платоспроможність підприємства на момент складання балансу.

В організації достатньо покриття найбільш термінових зобов'язань абсолютно і найбільш ліквідних активів. Якщо виконано нерівність A2 більше П2, то активи, що швидко реалізуються, перевищують короткострокові пасиви, і підприємство може бути платоспроможним у недалекому майбутньому з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами, отримання коштів від продажу в кредит. Виконання третьої нерівності показує те, що в майбутньому при своєчасному надходженні коштів від продажу організація може бути платоспроможною. Виконання перших трьох умов призводить автоматично до виконання останнього (A4 менше або дорівнює П4). Виконання цієї умови свідчить про дотримання мінімальної умови фінансової стійкості підприємства, наявність у неї власних оборотних коштів.

Аналіз ліквідності ТОВ «Радивилівський елеватор» в абсолютних показниках за 2021 – 2023 роки приведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз співвідношення активів за ступенем ліквідності та зобов'язань за строком погашення ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021 – 2023 рр.

Групи активів балансу	Сума, тис. грн.	Нерівність	Групи пасивів балансу	Сума, тис. грн.	Платіжний надлишок (+), або недолік (–)
2021 р.					
A1: Найбільш ліквідні активи	5186	≤	П1: Найбільш термінові зобов'язання	176781	-171595
A2: Швидко реалізовані активи	139689	≥	П2: Короткострокові зобов'язання	39410	+100279
A3: Повільно реалізовані активи	80124	≥	П3: Довгострокові зобов'язання	-	+80124
A4: Важко реалізовані активи	-	-	П4: Власний капітал	8808	-8808
2022 р.					
A1: Найбільш ліквідні активи	4873	≤	П1: Найбільш термінові зобов'язання	180699	-175826
A2: Швидко реалізовані активи	123733	≥	П2: Короткострокові зобов'язання	-	+123733
A3: Повільно реалізовані активи	76909	≥	П3: Довгострокові зобов'язання	-	+76909
A4: Важко реалізовані активи	496	≥	П4: Власний капітал	26484	-25988
2023 р.					
A1: Найбільш ліквідні активи	13480	≤	П1: Найбільш термінові зобов'язання	94855	-81375
A2: Швидко реалізовані активи	56954	≥	П2: Короткострокові зобов'язання	-	+56954
A3: Повільно реалізовані активи	55540	≥	П3: Довгострокові зобов'язання	-	+55540
A4: Важко реалізовані активи	323	≥	П4: Власний капітал	31442	-31119

Джерело: сформовано автором на основі 49-[51]

Ситуація з рівнем ліквідності та платоспроможності відрізняється від оптимальної. За аналізований період у підприємства спостерігається відповідність лише у двох нерівностях із чотирьох.

Протягом усіх трьох років організація мала недостатньо коштів для покриття найбільш термінових зобов'язань.

Проаналізувавши нерівність A2-П2 можна помітити, що сума дебіторської заборгованості вища за величину короткострокових кредитів і позик.

Аналіз співвідношення А3-П3 показав, що активів, що повільно реалізуються, більше наявних у підприємства довгострокових кредитів з кожним роком відбувалося зростання активів на тлі зменшення довгострокових зобов'язань.

Нерівність А4-П4 показує, що активів, що важко реалізувати, більше величини власного капіталу. Проте показник необоротних активів зменшувався, а власний капітал зростає. реальності цієї нерівності.

Отже, ТОВ «Радивилівський елеватор» не ліквідним, були виконані в повному обсязі нерівності.

На наступному етапі аналізу проведемо коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності.

Таблиця 2.9 – Коефіцієнтний аналіз ліквідності платоспроможності ТОВ «Радивилівський елеватор» у 2021 – 2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсол. відх. (+;-)		Темп зросту, %	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Вихідні дані, тис. грн.							
Короткострокові зобов'язання	176781	180699	94855	+3918	-85844	102,2	52,5
Кошти	5186	4873	13480	-313	+8607	94,1	276,6
Короткострокова дебіторська заборгованість	139689	123733	56954	-15956	-66779	88,6	46,03
Оборотні активи	224999	206687	125974	-18312	-80713	91,9	60,9
Необоротні активи	-	496	323	+496	-173	100	65,1
Власний капітал	8808	26484	31442	17676	4958	300,7	118,7
Розраховані коефіцієнти							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0293	0,0269	0,1421	-0,0024	+0,1152	91,8	528,3
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,2728	1,1438	1,3281	-0,129	+0,1843	89,86	116,1
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,6701	0,7117	0,7425	+0,0416	+0,0308	106,2	104,3
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,0391	0,1257	0,2470	+0,0866	+0,1213	321,5	196,5

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

Коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності показав такі результати.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності протягом усього досліджуваного періоду знаходиться нижче за допустимий рівень з динамікою на погіршення. У ТОВ «Радивилівський елеватор» відбулося зростання короткострокових зобов'язань і натомість скорочення платоспроможності підприємства. Це свідчить, що організація може погасити лише 1% своїх термінових зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності у звітному періоді трохи перевищує нормативне значення. Можна сміливо сказати, що динаміка даного коефіцієнта позитивна, спостерігається перевищення темпів зростання оборотних активів проти короткостроковими зобов'язаннями. Це свідчить про те, що організація забезпечена власними засобами для господарювання.

Коефіцієнт критичної ліквідності в 2022 р. склав 6,2%, а в 2023 р. на 4,3%.

Зростання дебіторської заборгованості на 28,4% супроводжується зменшенням короткострокових зобов'язань на 0,3%, що не могло не вплинути на цей коефіцієнт.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами протягом усіх трьох аналізованих років знаходиться на позитивному рівні. Це говорить про те, що поточні операції компанії оплачуються власними коштами. ТОВ «Радивилівський елеватор» може продовжити свою діяльність після того, як розрахується зі своїми контрагентами.

Коефіцієнт відновлення платоспроможності свідчить, чи зможе підприємство найближчим часом зберегти поточну ліквідність. Розрахунки даного коефіцієнта проводилися за 2021-2023 рр. Отримані результати показують, що в організації проблеми з платоспроможністю, але вони вирішуються за рахунок активізації збутової діяльності та витребування коштів заморожених у вигляді дебіторської заборгованості.

Завданням аналізу фінансової стійкості є оцінка величини структури активів та пасивів. Даний аналіз необхідний для того, щоб відповісти на такі питання як: зростає або знижується рівень незалежності, чи стан активів і пасивів підприємства відповідає завданням фінансово-господарської діяльності і наскільки організація незалежна з фінансового боку. Власні оборотні кошти – це сума, яку оборотні активи підприємства перевищують його короткострокові зобов'язання. Цей показник визначає ступінь платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Радивилівський елеватор» в абсолютних показниках за 2021 – 2023 роки приведено в аналітичній таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 - Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Радивилівський елеватор» в абсолютних показниках за 2021 - 2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсол. відх. (+;-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Вихідні дані, тис. грн.					
Власний капітал	8808	26484	31442	+17676	+4958
Необоротні активи	-	496	323	+496	-173
Короткострокові зобов'язання	176781	180699	94855	+3918	-85844
Величина запасів та витрат	80055	76909	55453	-3146	-21456
Розраховані показники					
Власні оборотні кошти	8808,00	25988,00	31119,00	17180,00	5131,00
Власні та довгострокові позикові джерела	8808,00	25988,00	31119,00	17180,00	5131,00
Загальна величина джерел формування запасів та витрат	48218,00	25988,00	31119,00	- 22230,00	5131,00
Надлишок (недолік) власних оборотних коштів	-71247,00	-50921,00	-24334,00	20326,00	26587,00
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів та довгострокових позикових коштів для формування запасів та витрат	-71247,00	-50921,00	-24334,00	20326,00	26587,00
Надлишок (недолік) загальної величини основних джерел формування запасів та витрат	-31837,00	-50921,00	-24334,00	- 19084,00	26587,00
Тип фінансової стійкості	4	4	4	—	—

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

Проаналізувавши дані таблиці щодо оцінки рівня фінансової стійкості можна сказати, що це джерела фінансування, які підвищують як власні оборотні кошти, так і функціонуючий капітал, та загальні джерела перебувають у негативній зоні.

Порівнюючи джерела фінансування з величиною запасів і витрат, що значиться на балансі, можна сказати, що власні оборотні кошти, незважаючи на їх позитивну величину, не в змозі покрити наявні у компанії запаси і витрати. Розрахований показник має негативне значення і свідчить, що за допомогою власного капіталу фінансувати поповнення оборотних засобів ТОВ «Радивилівський елеватор» неспроможне.

Відсутність довгострокових зобов'язань свідчить, що і функціонуючий капітал не може покрити запаси та витрати.

Отже діяльність компанії фінансується переважно за рахунок кредиторської заборгованості. Це робить фінансування ТОВ «Радивилівський елеватор» нестійким і показує високий рівень фінансової залежності підприємства від коштів, що залучаються на короткостроковій основі.

Тому загалом рівень стійкості підприємства можна оцінити як критичний.

Ділова активність організації - це найважливіша характеристика економічного стану та розвитку організації. Вона відбиває ступінь результативності роботи підприємства щодо величини авансованих ресурсів чи величини їх споживання процесі виробництва, тобто дана активність проявляється в інтенсивності або динаміці розвитку суб'єкта господарювання, швидкості оборотності належних йому коштів і досягненні ним поставлених цілей:

- Від швидкості обороту коштів залежить розмір річного обороту;
- з розмірами обороту, отже, і з оборотністю пов'язана відносна величина умовно-постійних витрат: чим швидше оборот, тим менше на кожен оборот припадає цих витрат;

– прискорення обороту тій чи іншій стадії кругообігу коштів тягне у себе прискорення обороту та інших стадіях.

Оборот коштів організації перебуває у безпосередній залежності від величини включеного капіталу, і, пов'язані з розміром плати за використовувані позикові кошти. Чим меншою мірою задіяний капітал, тим швидше він обернеться і перетвориться на грошову форму. Безпосередньо від оборотності коштів також залежать обсяг витрат, пов'язаний із володінням та зберіганням товарно-матеріальних цінностей та сума податків, що сплачуються.

На тривалість знаходження коштів у обороті впливають ряд об'єктивних та суб'єктивних чинників. До суб'єктивних чинників відносяться:

- сфера діяльності підприємства;
- масштаб діяльності підприємства;
- ефективність стратегії управління активами, що проводиться;
- здійснювана цінова політика організації.

Розраховані коефіцієнти оборотності наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 - Аналіз оборотності активів ТОВ «Радивилівський елеватор» в абсолютних показниках за 2021 - 2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсол. відх. (+;-)		Темп зросту, %	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2022 р. від 2021р.	2023 р. від 2022р.
Вихідні дані, тис. грн.							
Виторг, грн.	1 019 556	1 056 978	753 634	+37 422	-344	103,6	71,3
Середньорічна вартість активів, грн.	557 757	540 710	505 866	- 17 047	-34 844	96,94	93,55
Середньорічна вартість оборотних активів, грн.	224 999	207 183	126 297	-17 816	-80 886	92,08	60,96
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості, грн.	139 689	123 733	56 954	-15 956	-66 779	88,58	46,03
Середньорічна вартість кредиторської заборгованості, грн.	176 781	180 699	94 855	+3 918	-85 844	102,2	52.49

Джерело: сформовано автором на основі [49-51]

З даних таблиці 2.11 бачимо, що з досліджуваній період відбулося скорочення оборотності майна (активів, ресурсів) організації, тобто. зниження загальної ресурсовіддачі майна та збільшення середнього терміну обороту капіталу за досліджуваній період. Коефіцієнт оборотності активів організації змінювався таким чином: у 2021 році – 15,15 об., у 2022 році – 9,72 об., у 2023 році – 5,46 об. У денному вираженні даний коефіцієнт мав наступну динаміку: зміна у 2022 році з 24 днів до 38 та у 2023 році з 38 днів до 67. Коефіцієнт оборотності робочого капіталу вказує на зниження оборотності основних засобів на 42,25% або збільшення терміну обороту з 2 до 55 днів. Розрахунок коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості свідчить про те, що оборотність коштів у розрахунках знижується. Оборотність кредиторської заборгованості також знижується. Незважаючи на те, що останнім часом діяльність підприємства меншою мірою стали кредитувати інші організації, термін оборотності кредиторської заборгованості збільшується, що є негативною тенденцією з позиції дотримання платіжної дисципліни. Загалом, за проведеним аналізом, можна констатувати наступне. За аналізований період на комерційному підприємстві ТОВ «Радивилівський елеватор» значно скоротився розмір поточної валюти балансу, що є одним із основних показників майнової стійкості підприємства, структура вартості майна організації стала легшою, а виторг від продажу зменшився на 462 млн. грн.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Радивилівський елеватор» - сучасне підприємство, запущено в експлуатацію в 2012 році. Чистий фінансовий результат діяльності у 2021 році - прибуток у розмірі 29640 тис. грн., у 2022 році - збиток у розмірі 146568 тис. грн., у 2023 році - збиток у розмірі 48971 тис. грн., тобто збиток за рік скоротився на 97597 тис. грн. – достатньо позитивний результат, наскільки це можливо казати при подібних збитках. В цілому обсяг операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» скорочувався, але через проблеми з обсягами реалізації товарів та

послуг. Після проведення аналізу ефективності основних фондів можна стверджувати, що ТОВ «Радивилівський елеватор» не в повній мірі контролює ефективність використання основних фондів та недостатньо розвиває матеріально-технічну базу.

ТОВ «Радивилівський елеватор» не є ліквідним,. Отримані результати показують, що в організації проблеми з платоспроможністю, але вони вирішуються за рахунок активізації збутової діяльності та витребування коштів заморожених у вигляді дебіторської заборгованості. Діяльність компанії фінансується переважно за рахунок кредиторської заборгованості. Це робить фінансування ТОВ «Радивилівський елеватор» нестійким і показує високий рівень фінансової залежності підприємства від коштів, що залучаються на короткостроковій основі. Тому загалом рівень стійкості підприємства можна оцінити як критичний.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ІНСТРУМЕНТАМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ

3.1. Виявлення резервів покращення основних показників фінансового стану підприємства

Комплексне управління поточними активами та поточними зобов'язаннями ґрунтується на взаємозв'язку трьох категорій: поточні фінансові потреби, власні оборотні кошти та кошти. У поточній економічній діяльності підприємство змушено купувати товари, оплачувати транспортні та інші послуги, нести витрати на зберігання товарно-матеріальних запасів, надавати клієнтам відстрочені платежі тощо. Тому існує потреба у короткостроковому попиті на ліквідні кошти, тобто власний оборотний капітал. Вони характеризують частину оборотного капіталу, що залишається у розпорядженні підприємства після погашення короткострокових зобов'язань, або частину власного капіталу, що використовується для фінансування оборотних активів. Їхня мінімальна вартість має складати не менш ніж 10% від загальної суми поточних активів. Інакше компанією може бути втрачено платоспроможність.

Поточні фінансові потреби характеризують здатність фірми фінансувати не грошові оборотні активи за допомогою залучених фінансових ресурсів в якості кредиторської заборгованості. Різниця між оборотним капіталом та поточними фінансовими потребами полягає у грошових коштах. За результатами проведеного аналізу поточних активів та пасивів ТОВ «Радивилівський елеватор» можна зробити такі висновки:

- протягом з 2021 по 2023 рр. на підприємстві короткострокові позики відволікаються на фінансування необоротних активів, що призводить до їх заморожування у неліквідному майні;

- Компанія генерує дефіцит фінансових джерел (грошових коштів);

- Нагромаджений організацією не грошовий оборотний капітал, що включає дебіторську заборгованість та запаси, не покривається кредиторськими заборгованостями.

Усе сказане свідчить, що підприємству необхідне вжити низку заходів щодо збільшення власних оборотних коштів і зниження поточних фінансових потреб для поліпшення фінансового стану. Тому для підприємства доцільно проводити помірну політику управління поточними активами та поточними зобов'язаннями.

Результатами реалізації таких політик управління можуть бути:

- збільшення власного оборотного капіталу відбудеться зі збільшенням частки оборотних активів, що фінансуються з власних джерел, і довгострокового позикового капіталу з постійним обсягом короткострокових фінансових зобов'язань;
- підвищення фінансової стійкості підприємства;
- середньозважена вартість капіталу в цілому збільшиться (оскільки відсоткова ставка за довгостроковими кредитами вище, ніж за короткостроковими кредитами через їх ризик).

Отже, необхідно обирати між рівнем ефективності використання капіталу та рівнем ризику фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Моделювання комплексного оперативного управління поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями (пасивами) виглядає таким чином:

- моделювання величини та визначальних їх факторів;
- визначення планової потреби в оборотних коштах;
- вибір стратегії, відповідно до якої буде здійснюватися фінансування;
- визначення політики комплексного оперативного управління поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями;
- пошук шляхів, завдяки яким буде досягнуто прискорення оборотності оборотних активів.

Способи збільшення власних оборотних коштів ТОВ «Радивилівський елеватор» наведено на рисунку 3.1.

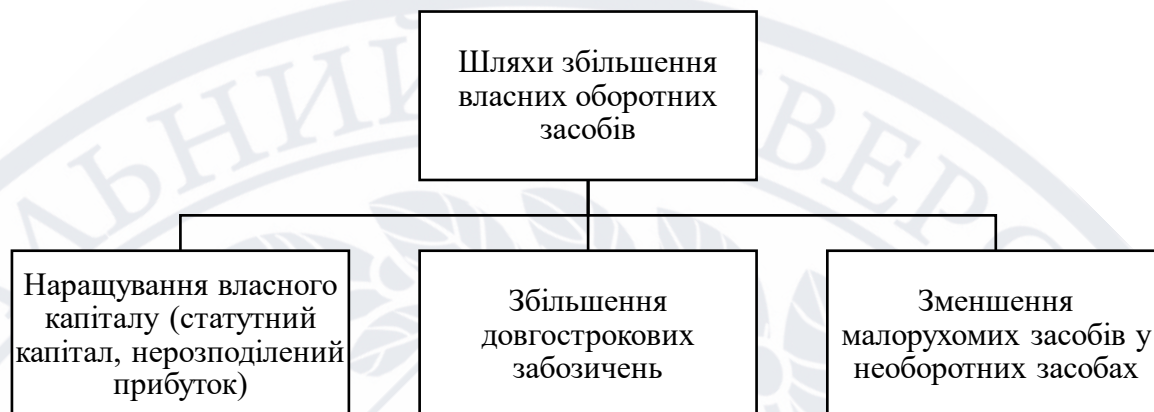

Рисунок 3.1 – Способи збільшення власних оборотних коштів ТОВ «Радивилівський елеватор»

З попереднього розділу з'ясовано наступне:

- У запаси вкладені кошти. У той час як продукти (товари) не перетворюються на гроші на рахунку, запаси своїм існуванням породжують потребу в оборотному капіталі;
- Дебіторська заборгованість також втілює потребу в оборотному капіталі.

Отже, можна зробити такі висновки: збільшення частки власного капіталу за рахунок будь-якого з цих джерел сприяє зміцненню фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Наявність нерозподіленого прибутку на бухгалтерському балансі можна розглядати як джерело поповнення оборотних засобів підприємства. Можливому залученню додаткових довгострокових кредитів сприяє спрямування його частини формування оборотного капіталу.

Також для запобігання нестачі оборотних коштів та пом'якшення негативних наслідків у разі його виникнення рекомендується:

- Створювати резервні фонди;
- Проводити індекс активів;
- Слідкувати за структурою оборотних коштів;

- Ретельно визначати фінансову політику підприємства.

На величину поточної фінансової потреби впливають такі основні фактори:

- Рівень інфляції;
- Тривалість циклів виробництва та продажів;
- Темпи зростання виробництва та реалізації послуг (товарів);
- Стан ринкових умов.

Вартість виробництва товарів та послуг в умовах ринкової економіки з часом збільшується. Виручка виробництва пізніх послуг зростає, тоді як організація отримує гроші від ранніх продажів. Підприємству необхідно вміти встановлювати на свою продукцію такі ціни, які матимуть достатній рівень рентабельності, інакше воно не зможе оплачувати наступні витрати за допомогою виручки від продажу попередніх послуг.

Підприємство менше використовує оборотні кошти у незавершеному виробництві, запасах та дебіторській заборгованості, коли клієнт швидко платить готівкою за виконану роботу. З метою прискорення оборотності оборотних коштів організація зацікавлена у зменшенні періодів оборотності запасів та дебіторської заборгованості, а також збільшення середнього терміну оплати кредиторської заборгованості.

Цьому сприятиме отримання відстрочок у платіжках від постачальників, від працівників підприємства, від держави (якщо має заборгованість зі сплати податків). Затримки в оплаті забезпечують джерело фінансування, яке генерується самим робочим циклом. Однак цьому не сприятиме заморожування певної частини коштів у резервах (це створює важливу потребу підприємствам у фінансуванні), а також надання затримок у платіжках клієнтам, хоча такі затримки є постійними з комерційною митницею.

Тому для оптимізації даних заходів щодо прискорення обороту оборотного капіталу для ТОВ «Радивилівський елеватор» необхідно рекомендувати наступні способи прискорення:

- Застосовувати принцип дорогої купівлі та дешевого продажу товарів;

- Спонтанне фінансування - надання покупцям знижки з метою скорочення термінів розрахунків;

- Дисконтування та факторинг.

Виходячи із завдань, що стоять перед ТОВ «Радивилівський елеватор» на даний час, весь комплекс заходів щодо посилення платоспроможності організації може бути об'єднаний у шість головних груп, представлених на рисунку 3.2.

Рисунок 3.2 - Заходи щодо посилення платоспроможності ТОВ «Радивилівський елеватор»

Для поліпшення фінансування діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» можна запропонувати надати структурі пасивів раціональнішу основу. Переговори з іншими кредиторами повинні проводитись для продовження строку

погашення кредиторської заборгованості. Невід'ємною частиною загального фінансового плану підприємства є складання плану погашення кредиторської заборгованості на наступний рік. На підприємстві є резерви на погашення кредиторської заборгованості. Це, перш за все: скорочення дебіторської заборгованості; можливість більш міри по посиленню платоспроможності організації; підвищення ефективності використання оборотних засобів; поліпшення внутрішнього фінансового контролю; вдосконалення фінансового планування та прогнозування; поліпшення тактики фінансової політики на підприємстві; вдосконалення стратегії фінансової політики компанії; поліпшення фінансування підприємства раціонального використання основних засобів та прискорення оборотності оборотного капіталу.

Реалізація запропонованих заходів дозволить ТОВ «Радивилівський елеватор» підвищити платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість загалом.

3.2. Використання математичних методів та моделей в прогнозуванні показників фінансового стану підприємства

З метою дослідження перспектив розвитку фінансового стану ТОВ «Радивилівський елеватор» на 4 квартал 2024 року та 2025 рік авторами було побудовано економічно-математичну модель із застосуванням додаткового програмного забезпечення - Eviews 8 та BPStat.

Об'єкт дослідження - прибуток від надання послуг елеватора (приймання, зберігання, сушіння, очищення, відвантаження та транспортування сільськогосподарської продукції), предмет дослідження - взаємозв'язок факторів, що впливають на обсяг отриманого прибутку / збитку в періоді.

Мета дослідження – виявити найбільш значущі фактори, які впливають на рівень збитку (або прибутку) Товариства та визначити чинники, які впливають на зазначені показники задля покращення фінансового стану підприємства. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- 1) створення багатофакторної регресійної моделі та її оцінка;
- 2) підбір лінії тренду, який забезпечить найбільш точний рівень прогнозування;
- 3) визначення прогнозних даних для прибутку/збитку (Y) та факторів впливу (X);
- 4) ідентифікація найбільш впливових факторів (X) через розрахунок коефіцієнтів еластичності і бета-коефіцієнту.

Для дослідження було взято дані про прибуток/збиток Товариства з 1 кварталу 2022 по 3 квартал 2024 року, які представлені в відкритих джерелах мережі «Інтернет» [48-51]. З метою забезпечення зручності математичних розрахунків позначимо прибуток/збиток ТОВ «Радивилівський елеватор» як змінну Y. Авторами дослідження було ідентифіковано наступні фактори впливу (математичні дані, які взяті, були взяті для аналізу із фінансової звітності Товариства, наведено в таблиці 3.1):

1. X1 – кількість працівників Товариства, чол. (як фактор, що забезпечує достатню кількість персоналу задля надання якісних послуг);
2. X2 – балансова вартість основних засобів, тис. грн. (як фактор, який свідчить про достатність застосовного обладнання для сушки та споруд для зберігання продукції в належному стані);
3. X3 – собівартість наданих послуг, тис. грн. (як фактор, який свідчить про необхідний обсяг витрат для надання послуг);
4. X4 – адміністративні витрати, тис. грн. (як фактор, який відображує рівень виконання адміністративного нагляду за діяльністю підприємства);
5. X5 – фінансові витрати, тис. грн. (як фактор, забезпечення Товариства поточними коштами на розвиток діяльності або виконання поточної роботи).

Таблиця 3.1 – Показники діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» за період з 1 кварталу 2022 по 3 квартал 2024 років відповідно до даних фінансової звітності

Період	Прибуток / Збиток, тис. грн.	Кількість працівників, чол.	Балансова вартість ОЗ, тис. грн.	Собівартість наданих послуг, тис. грн.	Адміністративні витрати, тис. грн.	Фінансові витрати, тис. грн.
1кв 2022	-38 620	44	160 636	6 703	1 798	37 484
2кв 2022	-46 995	42	156 772	13 437	3 431	42 319
3кв 2022	-168 922	42	152 090	23 472	6 814	171 600
4кв 2022	-146 568	42	213 350	43 183	9 806	177 752
1кв 2023	-6 055	40	212 621	9 948	2 066	6 040
2кв 2023	-18 766	40	207 698	17 581	3 968	12 083
3кв 2023	-26 573	40	204 715	27 250	8 465	18 192
4кв 2023	-48 971	41	199 729	36 609	10 578	49 058
1кв 2024	-27 631	42	194 935	8 179	2 080	28 178
2кв 2024	-62 095	43	190 995	15 941	4 319	57 856
3кв 2024	-79 244	43	185 395	25 993	7 331	75 138

Джерело: сформовано автором на основі [50-51]

Оскільки дані Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) представлені на накопичувальній основі (а саме фактори Х3, Х4 та Х5), для побудови економіко-математичної авторами було трансформовано наведені вище дані таким чином, щоб ці фактори являли собою накопичені дані виключно за певний період дослідження та представлені нижче в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» за період з 1 кварталу 2022 по 3 квартал 2024 років, для аналізу

Період	Прибуток / Збиток, тис. грн.	Кількість працівників, чол.	Балансова вартість ОЗ, тис. грн.	Собівартість наданих послуг, тис. грн.	Адміністративні витрати, тис. грн.	Фінансові витрати, тис. грн.
1кв 2022	-38 620	44	160 636	6 703	1 798	37 484
2кв 2022	-8 375	42	156 772	6 734	1 633	4 835
3кв 2022	-121 927	42	152 090	10 035	3 383	129 281
4кв 2022	22 354	42	213 350	19 711	2 992	6 152
1кв 2023	-6 055	40	212 621	9 948	2 066	6 040
2кв 2023	-12 711	40	207 698	7 633	1 902	6 043
3кв 2023	-7 807	40	204 715	9 669	4 497	6 109
4кв 2023	-22 398	41	199 729	9 359	2 113	30 866
1кв 2024	-27 631	42	194 935	8 179	2 080	28 178
2кв 2024	-34 464	43	190 995	7 762	2 239	29 678
3кв 2024	-17 149	43	185 395	10 052	3 012	17 282

Джерело: сформовано автором на основі [50-51]

За допомогою наведених вище даних та статистичного програмного забезпечення Eviews 8 створимо п'ятифакторну математичну модель, вигляд якої буде наступний:

$$Y = -111.939603205 \cdot X_1 - 0.0517809398851 \cdot X_2 + 2.90240578175 \cdot X_3 - 2.11637497717 \cdot X_4 - 0.95154416605 \cdot X_5 - 6982.93339705 \quad (3.1)$$

G

Group: UNTITLED Workfile: UNTITLED::Untitled\

x

View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Default	Sort	Edit+/-	Smpl+/-	Compare+/-	Transpose+/-	Title
		X1		X2		X3		X4		X5		Y
2022Q1		44.00000		160636.0		6703.000		1798.000		37484.00		-38620.00
2022Q2		42.00000		156772.0		6734.000		1633.000		4835.000		-8375.000
2022Q3		42.00000		152090.0		10035.00		3383.000		129281.0		-121927.0
2022Q4		42.00000		213350.0		19711.00		2992.000		6152.000		22354.00
2023Q1		40.00000		212621.0		9948.000		2066.000		6040.000		-6055.000
2023Q2		40.00000		207698.0		7633.000		1902.000		6043.000		-12711.00
2023Q3		40.00000		204715.0		9669.000		4497.000		6109.000		-7807.000
2023Q4		41.00000		199729.0		9359.000		2113.000		30866.00		-22398.00
2024Q1		42.00000		194935.0		8179.000		2080.000		28178.00		-27631.00
2024Q2		43.00000		190995.0		7762.000		2239.000		29678.00		-34464.00
2024Q3		43.00000		185395.0		10052.00		3012.000		17282.00		-17149.00

<

>

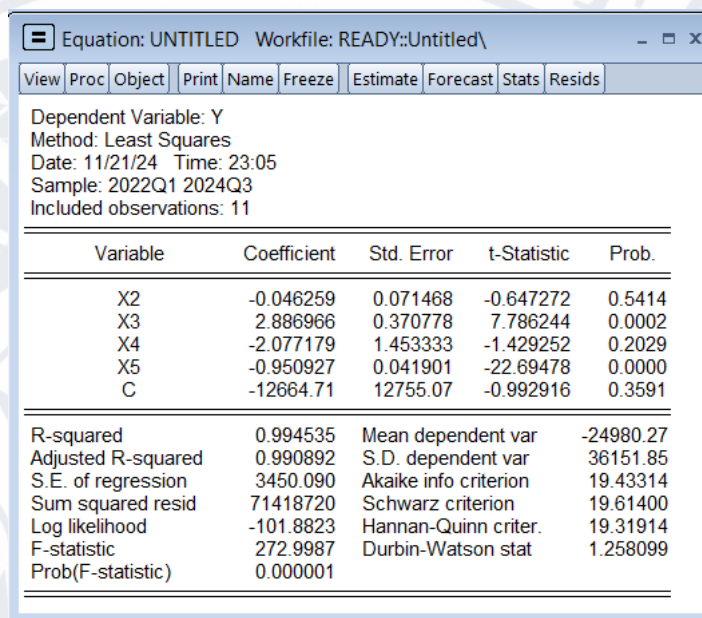
Equation: UNTITLED Workfile: UNTITLED::Untitled\

View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids
Dependent Variable: Y									
Method: Least Squares									
Date: 11/21/24 Time: 22:57									
Sample: 2022Q1 2024Q3									
Included observations: 11									
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.					
X1	-111.9396	1231.504	-0.090897	0.9311					
X2	-0.051781	0.099043	-0.522811	0.6234					
X3	2.902406	0.439944	6.597214	0.0012					
X4	-2.116375	1.648144	-1.284096	0.2554					
X5	-0.951544	0.046362	-20.52431	0.0000					
C	-6982.933	64048.15	-0.109026	0.9174					
R-squared	0.994545	Mean dependent var	-24980.27						
Adjusted R-squared	0.989089	S.D. dependent var	36151.85						
S.E. of regression	3776.265	Akaike info criterion	19.61331						
Sum squared resid	71300899	Schwarz criterion	19.83034						
Log likelihood	-101.8732	Hannan-Quinn criter.	19.47650						
F-statistic	182.3015	Durbin-Watson stat	1.263636						
Prob(F-statistic)	0.000012								

Рисунок 3.3 – П'ятифакторна модель у програмі Eviews 8

Представлені на рисунку 3.3 розрахунки свідчать про наступне: фактори моделі будуть на 99,45% (R-squared) впливати на рівень прибутку / збитку у майбутньому; показник probability (вірогідності впливу) для факторів X1, X2 та X4 перевищує нормативне значення 0,05, тому для побудови наступної моделі

необхідно видалити найменш впливовий показник X1 - кількість працівників Товариства, чол., який є статистично незначним, оскільки значення показника за ним складає 0,9311 одиниць. Для подальшого дослідження необхідно побудувати чотирьохфакторну модель.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X2	-0.046259	0.071468	-0.647272	0.5414
X3	2.886966	0.370778	7.786244	0.0002
X4	-2.077179	1.453333	-1.429252	0.2029
X5	-0.950927	0.041901	-22.69478	0.0000
C	-12664.71	12755.07	-0.992916	0.3591

R-squared	0.994535	Mean dependent var	-24980.27
Adjusted R-squared	0.990892	S.D. dependent var	36151.85
S.E. of regression	3450.090	Akaike info criterion	19.43314
Sum squared resid	71418720	Schwarz criterion	19.61400
Log likelihood	-101.8823	Hannan-Quinn criter.	19.31914
F-statistic	272.9987	Durbin-Watson stat	1.258099
Prob(F-statistic)	0.000001		

Рисунок 3.4 – Чотирьохфакторна модель у програмі Eviews 8

Математичний вигляд чотирьохфакторної моделі, представленої на рисунку 3.4:

$$Y = -0.0462589636112 \cdot X_2 + 2.88696628356 \cdot X_3 - 2.07717867168 \cdot X_4 - 0.950927065734 \cdot X_5 - 12664.7064548 \quad (3.2)$$

Відповідно до наведених програмних розрахунків, обрані показники впливають на досліджуваний прибуток / збиток підприємства так само на 99,45%. Показник probability є високим для фактору X2 - балансової вартості основних засобів, тис. грн. Цей показник було видалено під час побудови наступної трьохфакторної моделі.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X3	2.788693	0.323924	8.609096	0.0001
X4	-2.241276	1.370370	-1.635526	0.1460
X5	-0.933107	0.030247	-30.84937	0.0000
C	-20538.01	3675.642	-5.587598	0.0008

R-squared	0.994154	Mean dependent var	-24980.27
Adjusted R-squared	0.991648	S.D. dependent var	36151.85
S.E. of regression	3303.800	Akaike info criterion	19.31882
Sum squared resid	76405669	Schwarz criterion	19.46351
Log likelihood	-102.2535	Hannan-Quinn criter.	19.22762
F-statistic	396.7948	Durbin-Watson stat	1.322908
Prob(F-statistic)	0.000000		

Рисунок 3.5 – Трьохфакторна модель у програмі Eviews 8

Математичний вигляд трьохфакторної моделі, представлена на рисунку 3.5:

$$Y = 2.78869263439 \cdot X_3 - 2.24127634021 \cdot X_4 - 0.933106966259 \cdot X_5 - 20538.0085738 \quad (3.3)$$

Плив факторів моделі все ще залишається високим 99,42%; показник probability перевищує норму для фактору X4 - адміністративні витрати, тис. грн., які будуть видалені при побудові остаточної моделі впливу.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X3	2.560592	0.321515	7.964147	0.0000
X5	-0.946201	0.032077	-29.49792	0.0000
C	-23631.97	3465.704	-6.818809	0.0001

R-squared	0.991920	Mean dependent var	-24980.27
Adjusted R-squared	0.989900	S.D. dependent var	36151.85
S.E. of regression	3633.231	Akaike info criterion	19.46063
Sum squared resid	1.06E+08	Schwarz criterion	19.56915
Log likelihood	-104.0335	Hannan-Quinn criter.	19.39223
F-statistic	491.0455	Durbin-Watson stat	1.655627
Prob(F-statistic)	0.000000		

Рисунок 3.6 – Двохфакторна модель у програмі Eviews 8

Математичний вигляд остаточної прогнозової моделі матиме наступний вигляд:

$$Y = 2.56059188272 * X_3 - 0.946201029781 * X_5 - 23631.9730703 \quad (3.4)$$

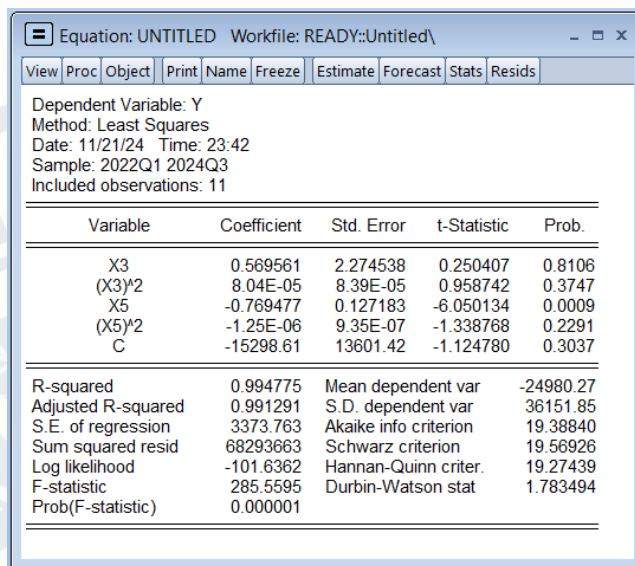
Probability усіх досліджуваних факторів не перевищує встановленої норми, що свідчить про значущість побудованої моделі. Також показник R-squared становить 99,19%, що свідчить про те, що у 99,19% випадків собівартість наданих послуг та фінансові витрати впливають на показник прибутковості. В інших 0,81% випадків вплив матимуть невраховані чинники. Критерій Фішера (Prob (F-statistic) також підтверджує значущість моделі ($0,000000 < 0,05$).

Проте, слід зазначити, що помилка апроксимації становить 363323%, що значно перевищує 15% і говорить про те, що модель не можна назвати статистично точною. Для підвищення даного показника необхідно використовувати більшу кількість факторів, які можуть напряму вплинути на дохідність.

Наступним кроком в прогнозуванні показників діяльності є обрання для побудованої моделі найбільш точної лінії залежності (тренду): лінійної, параболічної чи гіперболічної. Лінійна модель наявна та являє собою рівняння 3.5. Для інших типів тренду – наведено розрахунки нижче.

Параболічна лінія тренду наведена на рисунку 3.7. Її математичний вигляд наступний:

$$Y = 0.569560843285 * X_3 + 8.0412155488e-05 * (X_3)^2 - 0.769476750236 * X_5 - 1.25183045482e-06 * (X_5)^2 - 15298.6091579 \quad (3.5)$$

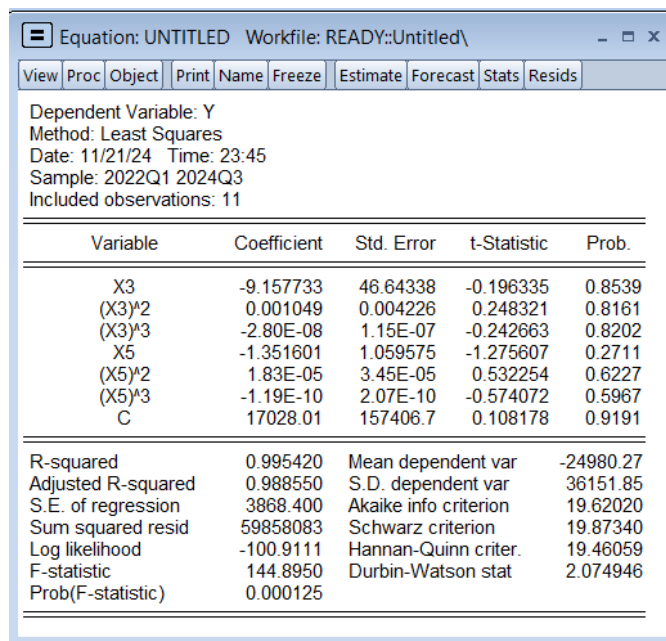
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X3	0.569561	2.274538	0.250407	0.8106
(X3)^2	8.04E-05	8.39E-05	0.958742	0.3747
X5	-0.769477	0.127183	-6.050134	0.0009
(X5)^2	-1.25E-06	9.35E-07	-1.338768	0.2291
C	-15298.61	13601.42	-1.124780	0.3037

R-squared	0.994775	Mean dependent var	-24980.27
Adjusted R-squared	0.991291	S.D. dependent var	36151.85
S.E. of regression	3373.763	Akaike info criterion	19.38840
Sum squared resid	68293663	Schwarz criterion	19.56926
Log likelihood	-101.6362	Hannan-Quinn criter.	19.27439
F-statistic	285.5595	Durbin-Watson stat	1.783494
Prob(F-statistic)	0.000001		

Рисунок 3.7 – Дані параболічного тренду

Параболічна лінія тренду наведена на рисунку 3.8. Її математичний вигляд наступний:

$$Y = -9.15773337419 \cdot X_3 + 0.00104940950534 \cdot (X_3)^2 - 2.79761140136 \cdot 10^{-08} \cdot (X_3)^3 - 1.35160144018 \cdot X_5 + 1.83470511059 \cdot 10^{-05} \cdot (X_5)^2 - 1.18652479165 \cdot 10^{-10} \cdot (X_5)^3 + 17028.0094765 \quad (3.6)$$

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X3	-9.157733	46.64338	-0.196335	0.8539
(X3)^2	0.001049	0.004226	0.248321	0.8161
(X3)^3	-2.80E-08	1.15E-07	-0.242663	0.8202
X5	-1.351601	1.059575	-1.275607	0.2711
(X5)^2	1.83E-05	3.45E-05	0.532254	0.6227
(X5)^3	-1.19E-10	2.07E-10	-0.574072	0.5967
C	17028.01	157406.7	0.108178	0.9191

R-squared	0.995420	Mean dependent var	-24980.27
Adjusted R-squared	0.988550	S.D. dependent var	36151.85
S.E. of regression	3868.400	Akaike info criterion	19.62020
Sum squared resid	59858083	Schwarz criterion	19.87340
Log likelihood	-100.9111	Hannan-Quinn criter.	19.46059
F-statistic	144.8950	Durbin-Watson stat	2.074946
Prob(F-statistic)	0.000125		

Рисунок 3.8 – Дані гіперболічний тренду

Вибір найбільш точної лінії тренду обґрунтовано в виборі моделі із найменшою помилкою апроксимації (значенням S.E. of regression) – це модель із гіперболічною лінією тренду і показником 3373,76 (у порівнянні з 3633,23 та 3868,40 у лінійного та гіперболічного трендів відповідно).

Прогнозування прибутку/збитку Товариства не є можливим без прогнозування показників факторів впливу X3 та X5. Для цього застосуємо кореляційний аналіз в статистичному програмному забезпеченні BPStat, результати якого представлені нижче на рисунках 3.9 та 3.10. Прогнозування факторів впливу на підставі лінійного параметричного методу «Бокса-Дженкінса», в основі вибору методу покладена найменша відносна помилка апроксимації.

Результаты				
6	+9359.00	+9791.10	-432.10	-0.05
7	+8179.00	+6950.45	+1228.55	+0.15
8	+7762.00	+6222.61	+1539.39	+0.20
9	+10052.00	+10504.84	-452.84	-0.05

Характеристики остатков	
Среднее значение.....	-635.582
Оценка дисперсии.....	25214887.328
Средний модуль остатков.....	2827.626
Относительная ошибка аппроксимации...	0.805
Критерий Дарбина-Уотсона.....	2.675
Коэффициент детерминации.....	-0.252
F - значение (n1 = 1, n2 = 7)...	-1.407

N	Прогноз	Нижняя граница	Верхняя граница
1	10268.712891	2381.610352	18155.815430
2	10376.423828	2488.888672	18263.958984
3	10748.429688	2860.784180	18636.075195
4	11031.786133	3144.140625	18919.431641
5	11344.876953	3457.231445	19232.522461

Рисунок 3.9 – Прогнозування показника X3 «Собівартість наданих послуг»

Результаты				
6	+30866.00	+54807.41	-23941.41	-0.78
7	+28178.00	+40121.83	-11943.83	-0.42
8	+29678.00	+28787.23	+890.77	+0.03
9	+17282.00	+4952.96	+12329.04	+0.71

Характеристики остатков	
Среднее значение.....	-13.190
Оценка дисперсии.....	2188391623.406
Средний модуль остатков.....	30957.554
Относительная ошибка аппроксимации...	2.608
Критерий Дарбина-Уотсона.....	1.532
Коэффициент детерминации.....	-0.601
F - значение (n1 = 1, n2 = 7)...	-2.629

N	Прогноз	Нижняя граница	Верхняя граница
1	25885.101562	-17413.007812	69183.210938
2	21433.603516	-21864.650391	64731.857422
3	25024.718750	-18273.910156	68323.347656
4	23660.980469	-19637.648438	66959.609375
5	25349.804688	-17948.824219	68648.433594

Рисунок 3.10 – Прогнозування показника X5 «Фінансові витрати»

За допомогою ПЗ Eviews 8 та отриманих даних за показниками Х3 та Х5 було зроблено прогноз на подальші квартали з 4 кв 2024 по 4 кв 2025 років. Візуальний вигляд побудованих ліній тренду для прогнозів за 4 кв 2024 та 4 кв 2025 років наведено нижче на рисунках 3.11 та 3.12, повний перелік прогнозних значень за досліджуваний період наведено після в таблиці 3.3.

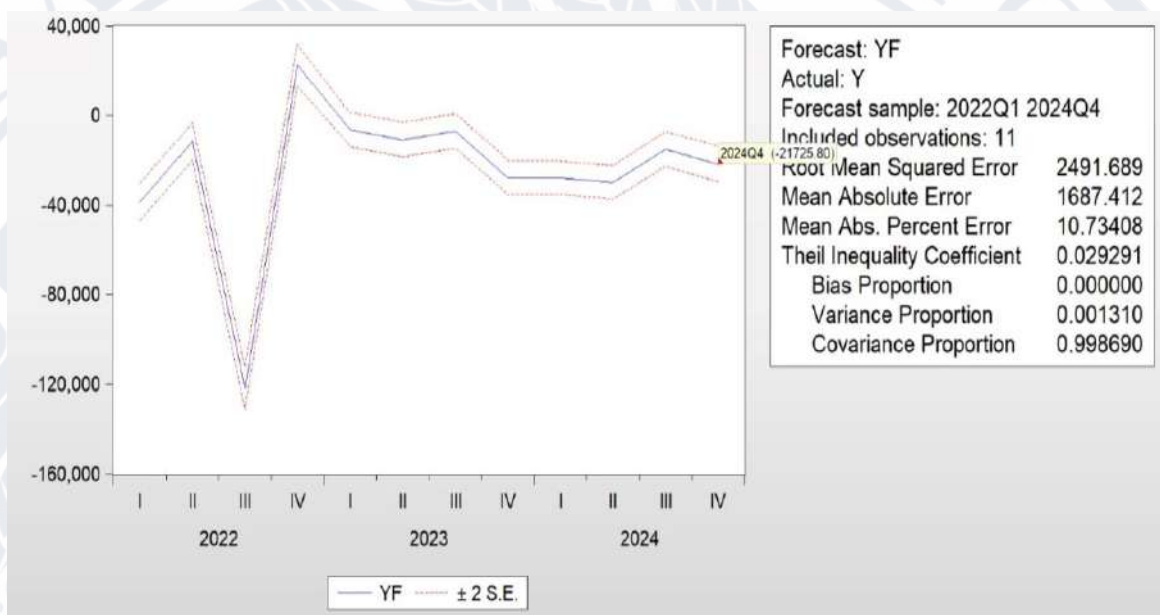

Рисунок 3.11 – Розрахунковий показник збитку ТОВ «Радивилівський елеватор» у 4 кварталі 2024 року

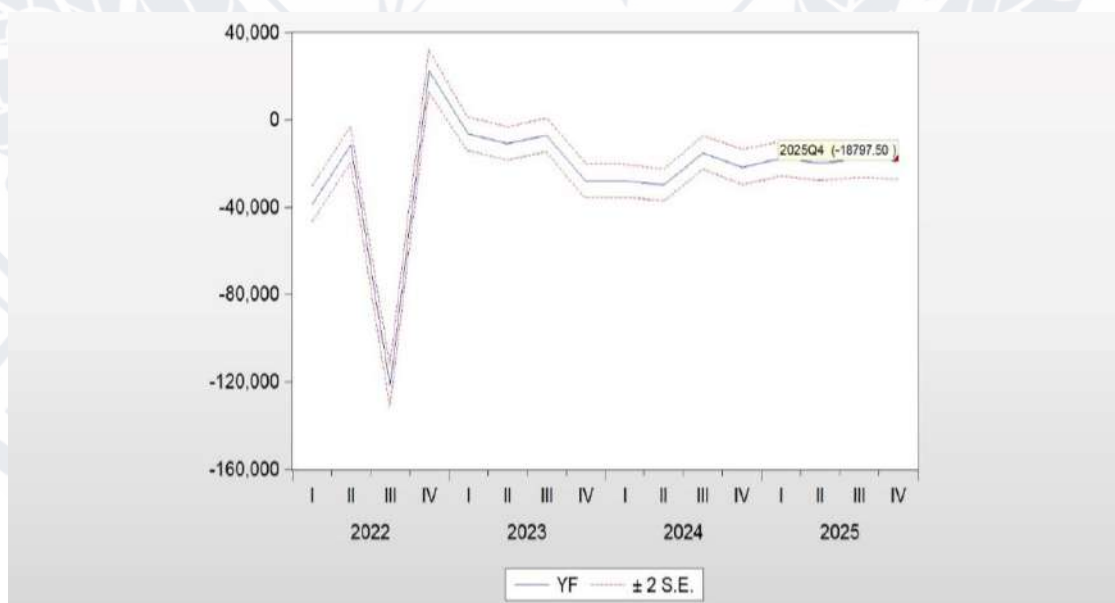

Рисунок 3.12 – Розрахунковий показник збитку ТОВ «Радивилівський елеватор» у 4 кварталі 2025 року

Таблиця 3.3 – Прогнозні показники факторів впливу та збитку ТОВ «Радивилівський елеватор» за період з 4 кварталу 2024 по 4 квартал 2025 року

Період	Прибуток / Збиток, тис. грн. (Y)	Собівартість наданих послуг, тис. грн. (X3)	Фінансові витрати, тис. грн. (X5)
4 кв 2024	-21 725,80	10 268,71	25 885,10
1 кв 2025	-17 799,50	10 376,42	21 433,60
2 кв 2025	-19 927,10	10 748,43	25 024,72
3 кв 2025	-18 137,70	11 031,79	23 660,98
4 кв 2025	-18 797,50	11 344,88	25 349,80

Збиток ТОВ «Радивилівський елеватор» у 4 кварталі 2024 року складатиме 21 725,80 тис. грн., зріст у порівнянні з 3 кварталом поточного періоду складатиме 4 577 тис. грн., або 26,69%; у порівнянні з аналогічним періодом 2023 року збиток зменшиться на 672 тис. грн. або 3%. В цілому збиток за 2024 рік складатиме 100 970 тис. грн., що на 51 999 тис. грн. або 106,18% більше за збиток 2023 року та на 45 598 тис. грн. або 31,1% менше за 2022 рік.

Збиток ТОВ «Радивилівський елеватор» в 4 кварталі 2025 року складатиме 18 797,50 тис. грн., зріст у порівнянні з 3 кварталом поточного періоду складатиме 659,80 тис. грн., або 3,69%; у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року збиток зменшиться на 2 928 тис. грн. або 13,45%. В цілому збиток за 2025 рік складатиме 74 661,80 тис. грн., що на 26 308 тис. грн. або 26,06% менше за збиток 2024 року та на 25 690 тис. грн. або 52,46% більше за 2023 рік.

За результатами проведеного аналізу відзначаємо, що фінансовий стан ТОВ «Радивилівський елеватор» на періоди 4 квартал 2024 – 4 квартал 2025 років залишиться стабільно збитковим, оскільки тенденція до поліпшення ситуації при зберіганні поточно високої вартості собівартості послуг та фінансових витрат не прослідковується. Зазначимо, що незважаючи на значимість показника X3 «собівартість наданих послуг», протягом усього періоду дослідження він значно не змінюється (наприклад, показник собівартості в прогнозованому 2025 році збільшився у порівнянні з показником 2022 року лише на 0,74%). В той же час фактор X5 «фінансові витрати» Товариства мають постійну тенденцію до змін в залежності від рівня боргового навантаження, який і є основним тягарем

підприємства. Товариству доречно зробити наступні кроки для поліпшення свого поточного фінансового стану:

- провести переговори з банками щодо зменшення процентної ставки, продовження терміну виплат або реструктуризації боргу;
- залучити державні програми підтримки для аграрного сектору, або застосувати пільгові кредити «5-7-9»;
- розглянути можливість надавати логістичні послуги в агросекторі;
- шукати стратегічних інвесторів, або фінансування від місцевих кооперативів/громад;
- якщо підприємство має нерентабельні або зайві активи, розглянути їх продаж, щоб погасити борги або інвестувати в розвиток.

3.3. Вдосконалення фінансової діагностики шляхом застосування сучасних цифрових рішень

Сьогодні в умовах комплексної інтеграції цифрових технологій у всі сфери життя суспільства особлива увага приділяється аналітичним можливостям, що відкриваються, в рамках діяльності компаній незалежно від галузі функціонування. В умовах трансформації геополітичних процесів, дестабілізації макроекономічних зв'язків підвищують ризики та загрози виникнення фінансових труднощів для організацій, що призводить до об'єктивної необхідності їхньої своєчасної діагностики для прийняття грамотних високоефективних управлінських рішень. Таким чином, використання передових цифрових інструментів для ідентифікації наявних чи потенційних фінансових труднощів для компаній є вкрай актуальною проблемою.

Проведене нами дослідження дозволило виявити та систематизувати основні перспективні цифрові інструменти діагностики фінансових труднощів компаній у сучасних умовах.

1. Штучний інтелект: цей напрямок сьогодні стає одним з найважливіших активів у галузі розвитку інструментарію управління

фінансовими процесами у провідних компаніях по всьому світу. У рамках цього напряму важливо виділити створення нейронних мереж як найбільш гнучкий спосіб ідентифікації фінансових труднощів з урахуванням специфіки компанії. Ключова роль нейронної мережі полягає в найбільш достовірному моделюванні роботи людської нервової системи та її відображенні здатності до навчання та виправлення помилок, що дозволяє штучному інтелекту постійно вдосконалювати свою роботу з урахуванням заданих параметрів компанії. Також нейронні мережі дозволяють оперативно моделювати фінансові процеси та наслідки тих чи інших управлінських рішень для різних показників компанії.

2. Блокчейн: дана цифрова технологія є віртуальним децентралізованим реєстром, що відображають систему операцій, які були зареєстровані та в режимі реального часу можуть контролюватись відразу безліччю користувачів без можливості подальшого редагування журналів, захищених криптографічними методами. Безперечно, сьогодні технологія блокчейн пріоритетно використовується в області криптовалют, проте, на думку провідних світових учених, саме ця технологія задає вектор розвитку всіх фінансових процесів як приватного, так і державного секторів. Саме завдяки високому ступеню ефективності контролю фінансових операцій блокчейн є одним із інструментів діагностики фінансових труднощів, оскільки є прозорою системою відображення фінансових потоків компанії. Ця цифрова технологія надає можливість ефективного та безкоштовного контролю відповідності економічних операцій правовим нормам та встановленим нормативам, а також забезпечує захист даних від несанкціонованих змін, збереження конфіденційності інформації, токенизацію (розміщення, облік та обіг фінансових інструментів), облік та контроль транзакцій з активами, що ідентифікуються у всіх сферах діяльності, що сприяє зниженню ризиків банкрутства організації, захищаючи її в тому числі від прихованих та потенційних фінансових труднощів.

3. Візуалізація даних у режимі реального часу: дана технологія дозволяє наочно і прозоро відображати найважливіші фінансові показники в

доступному для широкої аудиторії користувачів, моделювати перспективи прийняття тих чи інших рішень, а також сигналізувати про зростання ризиків та загроз для фінансового стану компанії з урахуванням галузевої специфіки.

На підставі вищесказаного, можна відзначити, що розглянуті цифрові технології мають наступні переваги з точки зору фінансової діагностики компаній:

1. Здійснення експрес-діагностики: полягає у наданні максимально повного обсягу інформації в найкоротші терміни, що базується на фактичних даних бухгалтерської та фінансової звітності;
2. Детальна (комплексна) діагностика: дозволяє отримати в режимі реального часу сумарну оцінку фінансово-господарського стану підприємства на підставі оцифрування бізнес-процесів, а також даних зовнішньої інформації;
3. Орієнтація на досягнення стратегічних цілей компанії: застосування та налаштування технологій з погляду досягнення поставлених тактичних та стратегічних завдань організації, оперативне оповіщення управлінських кадрів при погіршенні фінансового стану, виникнення непізнаних ризиків та загроз.

Проведене дослідження показало, що застосування цифрових інструментів діагностики фінансових труднощів у сучасних компаніях здійснюється у таких формах як план-факторний аналіз (виявлення причин відхилень звітних показників від поставленого плану), ретроспективний аналіз (поточна оцінка основних тенденцій та проблем фінансового стану компанії), перспективний аналіз (встановлення ймовірності досягнення поставлених цілей компанії, факторів, що знижують ефективність функціонування компанії з фінансової точки зору, і навіть відображення потенційних результатів поточної фінансової політики).

Найбільш ефективним з всіх напрямків є використання фінансових модулів ERP-системи. ERP називають модульне програмне забезпечення, призначення якого спрямовано на інтеграцію бізнес-процесів підприємства до єдиної системи, праця якої побудована на центральній базі даних. У фінансових модулів є

можливість ділитися даними з іншими основними бізнес-процесами, включаючи управління запасами, планування виробництва, закупівлі, управління відносинами з клієнтами (CRM) тощо. Коли транзакція в одному з цих інших модулів має фінансовий вплив або повинна бути зафіксована в системі бухгалтерського обліку, вона здійснює ініціацію дії або передачі даних до фінансових модулів ERP [55].

Фінансовий блок це перший комплекс модулів, що активується в ERP-системі, фінансовий блок - причина того, що підприємства приймають рішення щодо заміни свого автономного програмного забезпечення для бухгалтерського обліку на ERP. Завдяки інтеграції фінансів різних бізнес-процесів забезпечується точність бухгалтерського обліку, що є дуже важливим питанням для дотримання фінансових нормативів та вимог до звітності, які за останні роки стали більш жорсткими.

ERP також надає консолідовані фінансові дані, що є необхідними для впровадження низки заходів, спрямованих на вимірювання та покращення корпоративної ефективності.

Фінансовий блок є компонентом, який найбільше відрізняє ERP від інших інтегрованих бізнес-додатків, серед яких можна зазначити пакети управління людським капіталом (HCM), а також від його попередника, системи планування матеріальних потреб, яка в основному стосується сировини та компонентів, необхідних у виробництві. Фінансовий блок ERP часто розгортають першим, коли компанія змінює системи ERP або планує заходи щодо масштабування.

Застосування модулю фінансування ERP спрямовано на допомогу з метою прискорення фінансових процесів підприємства та запропонування здійснення управління доходами та витратами, які можна перевірити при застосуванні аудиту. Це також дозволяє підприємству більш чітко доносити фінансову інформацію зовнішнім сторонам – постачальникам, клієнтам або інвесторам. До інших переваг можна віднести наступне (рис 3.13).

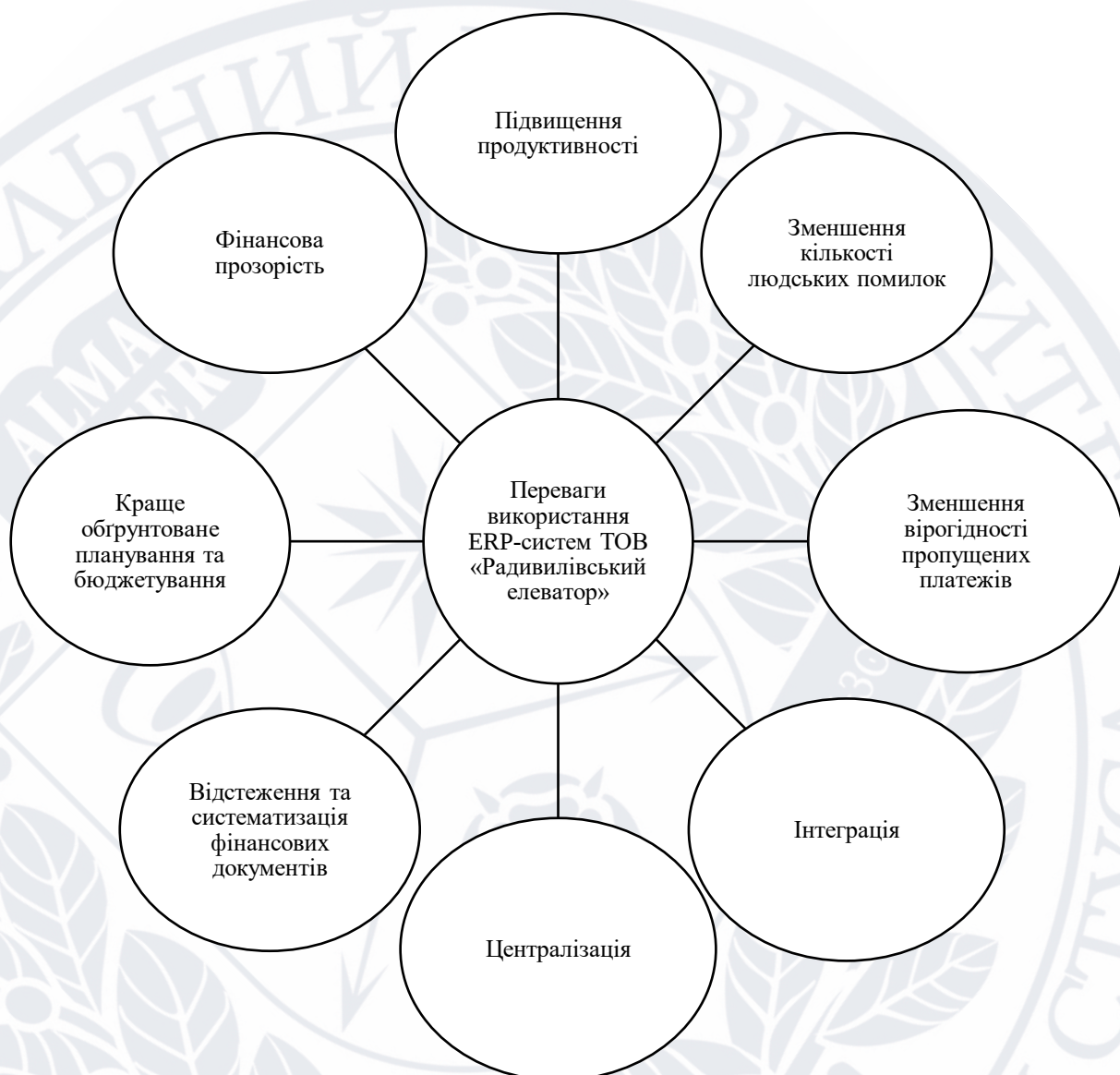

Рисунок 3.13 — Переваги використання ERP-систем ТОВ «Радивилівський елеватор»

Більш конкретно можна характеризувати наступним:

Фінансова прозорість. Авторизовані користувачі отримують інформацію, яка є необхідною для розуміння фінансової звітності свого підприємства, із інформаційних панелей (дашбордів) та звітів.

Підвищення продуктивності. Як тільки компанія здійснює автоматизацію своїх ручних та трудомістких фінансових процесів, спостерігається покращення продуктивності.

Зменшення кількості людських помилок. Легше виявити та уникнути бухгалтерські помилки, включно з помилками, що трапляються при введенні даних,.

Краще обґрунтоване планування та бюджетування. Функціонал аналітики та звітності надає можливість підприємству робити прогноз витрат та доходів, планувати більш точні бюджети.

Відстеження та систематизація фінансових документів. Цифровий формат означає меншу ймовірність загубити або втратити документи. Крім того, документи зберігаються в належному місці автоматично.

Відсутні пропущені платежі. Функція кредиторської заборгованості інформує підприємство щодо термінів майбутніх платежів. Підприємство також може здійснювати платежі в автоматичному режимі.

Централізація. Підприємство отримує доступ до своєї фінансової інформації в одному місці.

Інтеграція. Оскільки фінансові модулі ERP інтегруються з іншими модулями ERP та бізнес-системами, організація отримує доступ до ключових даних, таких як показники продажів та маркетингові бюджети.

Таким чином, впровадження ERP-систем для фінансової діагностики ТОВ «Радивилівський елеватор» надасть інструмент, що може забезпечити підприємство усім необхідним для підвищення точності та ефективності управління та прийняття рішень. Ці системи сприяють покращенню фінансових операцій, оптимізуючи фінансові процеси, таким чином покращуючи фінансовий контроль, дотримання нормативних вимог та надаючи дані в режимі реального часу для прийняття неінформованих рішень. Сучасні стратегії фінансового менеджменту значною мірою залежать від цих систем.

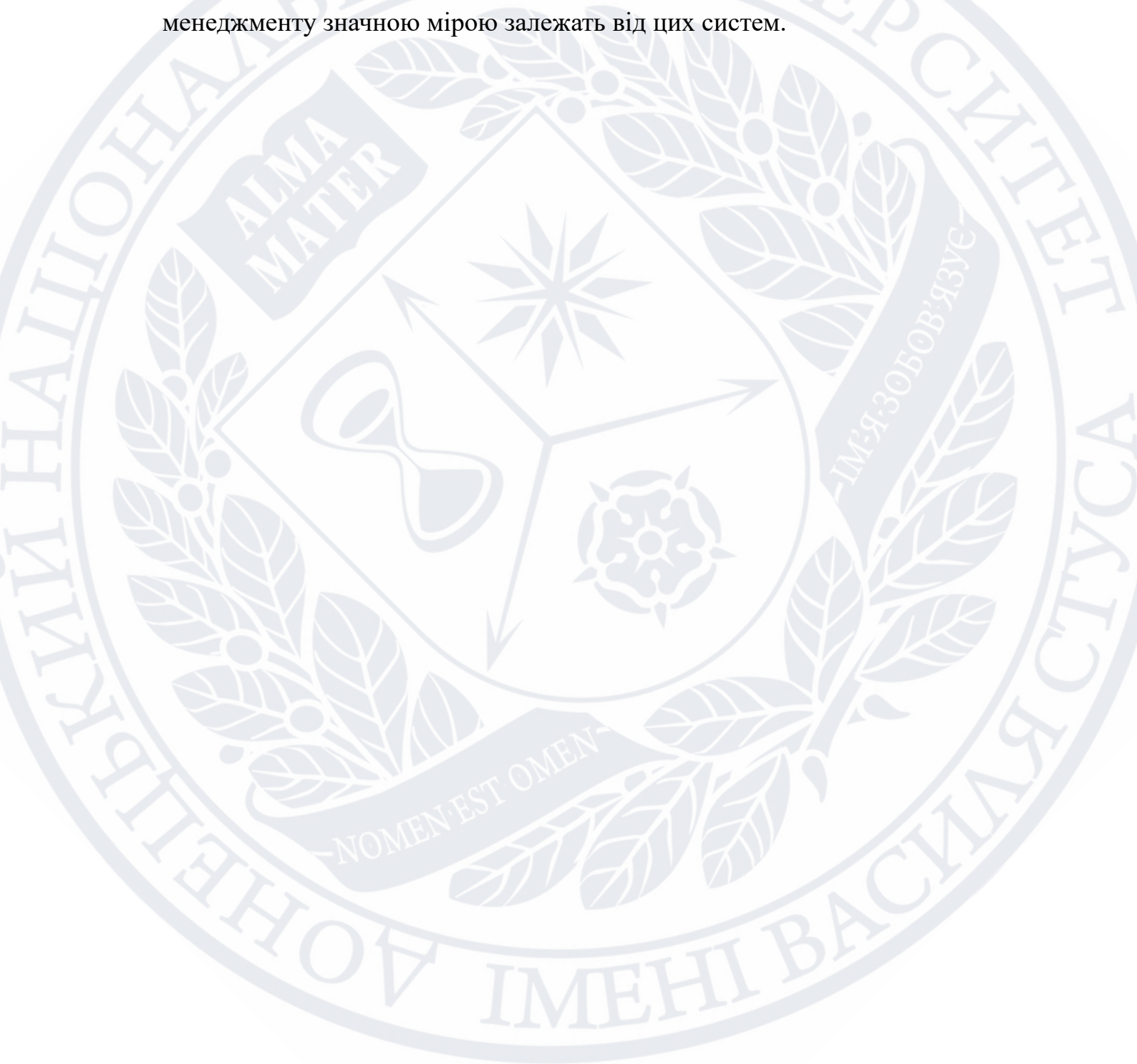
Висновки до розділу 3

Для поліпшення фінансування діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» можна запропонувати надати структурі пасивів раціональнішу основу. Переговори з іншими кредиторами повинні проводитись для продовження строку погашення кредиторської заборгованості. Невід'ємною частиною загального фінансового плану підприємства є складання плану погашення кредиторської заборгованості на наступний рік. На підприємстві є резерви на погашення кредиторської заборгованості. Це, перш за все: скорочення дебіторської заборгованості; можливість більш міри по посиленню платоспроможності організації; підвищення ефективності використання оборотних засобів; поліпшення внутрішнього фінансового контролю; вдосконалення фінансового планування та прогнозування; поліпшення тактики фінансової політики на підприємстві; вдосконалення стратегії фінансової політики компанії; поліпшення фінансування підприємства раціонального використання основних засобів та прискорення оборотності оборотного капіталу.

За результатами проведеного моделювання можна відзначити, що фінансовий стан ТОВ «Радивилівський елеватор» на періоди 4 квартал 2024 – 4 квартал 2025 років залишиться стабільно збитковим, оскільки тенденція до поліпшення ситуації при зберіганні поточно високої вартості собівартості послуг та фінансових витрат не прослідковується. Зазначимо, що незважаючи на значимість показника X3 «собівартість наданих послуг», протягом усього періоду дослідження він значно не змінюється (наприклад, показник собівартості в прогнозованому 2025 році збільшився у порівнянні з показником 2022 року лише на 0,74%). В той же час фактор X5 «фінансові витрати» Товариства мають постійну тенденцію до змін в залежності від рівня боргового навантаження, який і є основним тягарем підприємства.

Впровадження ERP-систем для фінансової діагностики ТОВ «Радивилівський елеватор» надасть інструмент, що може забезпечити підприємство усім необхідним для підвищення точності та ефективності

управління та прийняття рішень. Ці системи сприяють покращенню фінансових операцій, оптимізуючи фінансові процеси, таким чином покращуючи фінансовий контроль, дотримання нормативних вимог та надаючи дані в режимі реального часу для прийняття неінформованих рішень. Сучасні стратегії фінансового менеджменту значною мірою залежать від цих систем.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування теоретичних та практичних аспектів управління фінансовим станом підприємства.

Визначено, що фінансовий стан – найважливіша риса економічної діяльності підприємства. Вона оцінює спроможність компанії у співпраці з іншими партнерами, а також оцінює здатність компанії погасити боргові зобов'язання. Від результатів комерційної, виробничої та фінансової діяльності залежить фінансове становище організації. Позитивний вплив на нього робить ритмічний випуск та реалізація високоякісної продукції.

Встановлено, що ключова особливість фінансового аналізу полягає в тому, що він є базовим інструментом для ухвалення різноманітних управлінських рішень на підприємстві. Грамотне проведення фінансового аналізу – це вже половина успіху організації та її націленість на підвищення добробуту бізнесу. Отже, підвищення якості інформації, що формується у фінансовій звітності, досить сильно впливає на фінансовий аналіз, що проводиться на підприємстві. Описані підходи до вдосконалення аналізу фінансового стану підприємства відкривають додаткові можливості вибудовування ефективної системи фінансового менеджменту на підприємстві та знімають основні протиріччя, пов'язані з використанням процедур, що вже зарекомендували себе.

Виявлено, що фінансове становище підприємства є важливим об'єктом дослідження як у науково-теоретичному плані, так і у прикладному. Його оцінка є складною методологічною задачею, яка потребує підбору адекватних завдань оцінки фінансово-економічних коефіцієнтів і показників. У цій статті було проведено огляд теоретичної сутності та основних показників таких складових фінансового стану як фінансова незалежність, платоспроможність, ділова активність та рентабельність. Розглянуті показники можуть бути основою експрес-оцінки фінансового становища широкого кола підприємств. Для управління фінансовою стійкістю підприємства необхідно сформувати таку

систему вихідної інформації, щоб відповідала на проблему, що заявлена, з достовірною часткою точності. У зв'язку з цим процесне управління має припускати формування інформаційного забезпечення з деталізацією проблем, що виникають на вході в операційний бізнес-процес, на виході з нього, під час його виконання, обґрунтувати, яким чином ці проблеми впливають на фінансову стійкість комерційного підприємства, визначити накопичений досвід їхнього рішення на підприємстві та забезпечити можливість його застосування.

Визначено, що ТОВ «Радивилівський елеватор» - сучасне підприємство, запущено в експлуатацію в 2012 році. Чистий фінансовий результат діяльності у 2021 році - прибуток у розмірі 29640 тис. грн., у 2022 році - збиток у розмірі 146568 тис. грн., у 2023 році - збиток у розмірі 48971 тис. грн., тобто збиток за рік скоротився на 97597 тис. грн. – достатньо позитивний результат, наскільки це можливо казати при подібних збитках. В цілому обсяг операційних витрат ТОВ «Радивилівський елеватор» скорочувався, але через проблеми з обсягами реалізації товарів та послуг. Після проведення аналізу ефективності основних фондів можна стверджувати, що ТОВ «Радивилівський елеватор» не в повній мірі контролює ефективність використання основних фондів та недостатньо розвиває матеріально-технічну базу.

Виявлено, що ТОВ «Радивилівський елеватор» збиткове у два роки з трьох, що досліджувалися, особливо потрібно звернути увагу на стрімке скорочення реалізації товарів підприємства та на суттєве зростання фінансових витрат, що значно погіршило результати діяльності. Після проведення аналізу ефективності основних фондів можна стверджувати, що ТОВ «Радивилівський елеватор» не в повній мірі контролює ефективність використання основних фондів та недостатньо розвиває матеріально-технічну базу.

Встановлено, що ТОВ «Радивилівський елеватор» не є ліквідним. Отримані результати показують, що в організації проблеми з платоспроможністю, але вони вирішуються за рахунок активізації збутової діяльності та витребування коштів заморожених у вигляді дебіторської

заборгованості. Діяльність компанії фінансується переважно за рахунок кредиторської заборгованості. Це робить фінансування ТОВ «Радивилівський елеватор» нестійким і показує високий рівень фінансової залежності підприємства від коштів, що залучаються на короткостроковій основі. Тому загалом рівень стійкості підприємства можна оцінити як критичний.

Результати, отримані під час проведеного стратегічного аналізу, дозволили стверджувати, що для поліпшення фінансування діяльності ТОВ «Радивилівський елеватор» можна запропонувати надати структурі пасивів раціональнішу основу. Переговори з іншими кредиторами повинні проводитись для продовження строку погашення кредиторської заборгованості. Невід'ємною частиною загального фінансового плану підприємства є складання плану погашення кредиторської заборгованості на наступний рік. На підприємстві є резерви на погашення кредиторської заборгованості. Це, перш за все: скорочення дебіторської заборгованості; можливість збільшити міри по посиленню платоспроможності організації; підвищення ефективності використання оборотних засобів; поліпшення внутрішнього фінансового контролю; вдосконалення фінансового планування та прогнозування; поліпшення тактики фінансової політики на підприємстві; вдосконалення стратегії фінансової політики компанії; поліпшення фінансування підприємства раціонального використання основних засобів та прискорення оборотності оборотного капіталу.

За результатами проведеного економетричного моделювання можна відзначити, що фінансовий стан ТОВ «Радивилівський елеватор» на періоди 4 квартал 2024 – 4 квартал 2025 років залишиться стабільно збитковим, оскільки тенденція до поліпшення ситуації при зберіганні поточно високої вартості собівартості послуг та фінансових витрат не прослідковується. Зазначимо, що незважаючи на значимість показника X_3 «собівартість наданих послуг», протягом усього періоду дослідження він значно не змінюється (наприклад, показник собівартості в прогнозованому 2025 році збільшився у порівнянні з показником 2022 року лише на 0,74%). В той же час фактор X_5 «фінансові

витрати» Товариства мають постійну тенденцію до змін в залежності від рівня боргового навантаження, який і є основним тягарем підприємства.

Надано рекомендацію, у вигляді впровадження ERP-систем для фінансової діагностики ТОВ «Радивилівський елеватор» надасть інструмент, що може забезпечити підприємство усім необхідним для підвищення точності та ефективності управління та прийняття рішень. Ці системи сприяють покращенню фінансових операцій, оптимізуючи фінансові процеси, таким чином покращуючи фінансовий контроль, дотримання нормативних вимог та надаючи дані в режимі реального часу для прийняття неінформованих рішень. Сучасні стратегії фінансового менеджменту значною мірою залежать від цих систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андронік О.Л., Трегубов О.С., Томчук О.В. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. №50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2395>
2. Аранчій В. І., Ганущак-Єфіменко Л. М., Христенко Л. М., Шкода М. С., Гнатенко І. А., Фастовець Н. В. Моделювання інтегральної оцінки ефективності менеджменту фінансового стану суб'єктів підприємництва. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 1. С. 259-270.
3. Ахновська І.О., Мазурук О., Щур Д. Напрями зниження витрат підприємства в залежності від управлінських функцій. Причорноморські економічні студії. 2022. №78. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/78_2022/6.pdf
4. Батрак О. В., Флентей Н. В. Фінансовий стан та перспектива економічного розвитку аутсорсингового підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2021. № 10(2). С. 44-51.
5. Беззубко Л. В.; Кулик, О. А. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*, 2018. №4 с.127-132.
6. Біляк Ю. В., Старюк В. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу. *Ефективна економіка*. 2022. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_7_21.
7. Богацька, Н.М.; Галюк, О. В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства. *Молодий вчений*. 2019. 2 (02): 12-16.
8. Бражна Л. В. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2. С. 79-85.

9. Гевлич Л.Л., Калачик А.В. Міжнародний стандарт фінансової звітності для українських малих підприємств: необхідність та доцільність. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 39. С. 380-385.
10. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6464>.
11. Горбачова О. М., Купіч Б. В. Аналіз фінансового стану підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 50(2). С. 96-99.
12. Ємельянов О. Ю. Оцінювання впливу ефективності використання обігових коштів на фінансовий стан підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 3-9.
13. Жук Н. Аналіз фінансового стану як домінантний індикатор фінансової безпеки підприємств. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 97-112.
14. Завитій О., Роздимаха С. Напрями впровадження фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Інститут бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 2. С.33-41
15. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка*. 2020. № 18. С. 57-61.
16. Ключко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/151>.
17. Ключковська В.О., Ключковський О.В. Сучасні особливості оподаткування у Україні. *Економіка і організація управління*. №2 2021 р. С. 86-94
18. Коваленко О. В., Лихойванова А. О. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник Дніпропетровського науководослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 65-71.
19. Ковальчук Н. Оцінка фінансового потенціалу підприємства.

Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001>.

20. Коломієць Н.О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 223-230.

21. Комоліков М. С., Беззубко Л. В. Дослідження проблем оцінки фінансового стану підприємств. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2020. № 1. С. 45-52.

22. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>.

23. Костенюк Ю.Б., Лазоренко О.Ю. Стратегічний аналіз підприємства аграрного сектору. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №6 (324). С. 199-208

24. Краснікова О. М., Міхалець А. І. Аналіз фінансового стану та його роль в управлінні підприємством. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 3. С. 131-134.

25. Кулініч Т. В., Стернюк О. Б. Аналіз фінансового стану виробничого підприємства засобами Mode Lab. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_35.

26. Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern economics*. 2021. № 25. С. 92-97.

27. Кушнір Н. Б., Мельник М. В. Практичний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 66-76.

28. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету*

імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31(70), № 4(1). С. 132-140.

29. Ліснічук О., Шпаковська О. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління подальшим розвитком підприємства. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 4. С. 28-34.

30. Малій О. Г., Ріяка Т. Ю. Прогнозування фінансового стану підприємства та діагностика банкрутства. *Креативний простір*. 2023. № 11. С. 55-57.

31. Михайлик О. Застосування економіко-математичного моделювання для діагностики фінансового стану підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2168>.

32. Міщенко В. А., Таранюк Л. М., Домніна І. І. Превентивне оцінювання фінансового стану підприємства з позиції можливого банкрутства. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 45-53.

33. Мягких І.М. Оцінка використання ресурсного потенціалу підприємств України в ринкових умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 33. С. 199-203.

34. Набатова Ю. О., Гурська Н. В. Оцінка фінансової діяльності підприємства: розробка заходів щодо покращення стану та запобігання можливості банкрутства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2021. № 12(3). С. 53-59.

35. Нагорний П. Д., Базюк Д. С. Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 1. С. 44-49.

36. Пащук, Т. Шляхи поліпшення фінансового стану підприємств. *Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientific and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects*/[Editors: A. Dushniy, M.

Makhmudov, M. Strenacikova, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya].—Banska Bystrica—Baku—Uzhhorod—Kherson—Kryvyi Rih: Posvit, 2019.—372 p.

37. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1761>.

38. Роганова Г. О., Приймачок А. О. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі АТ "Укрпошта". *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2022. Т. 28, № 3. С. 20-31.

39. Рудика В.І., Маковецька Н.А. Теоретичні аспекти стратегії розвитку фінансів підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 343-346.

40. Самодай В. П., Машина Ю. П., Нечвоглод І. В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 1. С. 145-149.

41. Слава С. С., Пугінська В. В., Чоповдя М. І. Динаміка фінансовоекономічного стану лісогосподарських підприємств Закарпатської області. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2021. Т. 26. Вип. 5. С. 77-84.

42. Сметанюк О. А., Причепа І. В., Білоконь Т. М. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. *Ефективна економіка*. 2022. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_9_22.

43. Стащук О., Шостак Л., Булик Д. Банкрутство підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1801>.

44. Тараруєв Ю. О. Сутність та діагностика фінансового стану підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. 2. С. 113-119.

45. Ткаченко А. А., Подзігун Я. В., Кулик Ю. М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх

вирішення. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 57. С. 45-53.

46. ТОВ «РАДИВИЛІВСЬКИЙ ЕЛЕВАТОР». URL: <https://opendatabot.ua/c/35882888>

47. Томілін О.О., Лесюк А.С Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск. 14. 2016. С. 561-566.

48. Фінансова звітність за 2020 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/35882888/finances?current_year=2020

49. Фінансова звітність за 2021 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/35882888/finances?current_year=2021

50. Фінансова звітність за 2022 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/35882888/finances?current_year=2022

51. Фінансова звітність за 2023 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/35882888/finances?current_year=2023

52. Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2007. №1. С.111-118.

53. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 566 с.

54. Шот А. П., Братух Д. Є. Місце і значення розрахункових операцій у забезпеченні стабільності фінансового стану підприємств України. *Молодий вчений*. 2022. № 10. С. 96-100.

55. Як ERP допомагають управляти фінансами? URL: <https://bjetpro.com/yak-erp-dopomagayut-upravlyaty-finansamy>

56. Ясінська В. В., Бержанірі І. А. Методичні аспекти комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної аграрної науки», 15–16 листопада 2017 р. К.: 2017. С. 269-270.*